

Lesník

MINOX

GERMANY

Záruka 30 rokov

ZIMNÝ VÝPREDAJ MINOXU

Séria BV- bezkonkurenčná cena a vlastnosti ďalekohľadov

- Plne vrstvené japonské sklá
- 5 antireflexnou vrstvou
- Vodeodolné do 3 m
- Dusíková náplň - Hliníkové telo

BV 8 x 56 BR

pôvodná cena 439€

AKCIOVÁ CENA 329€

BV 10 x 42 BR

pôvodná cena 219€

AKCIOVÁ CENA 160€

BV 8 x 42 BR

pôvodná cena 199€

AKCIOVÁ CENA 150€

BF 8 x 42 BR

pôvodná cena 199€

AKCIOVÁ CENA 130€

- Plne vrstvené japonské sklá s antireflexnou vrstvou
- Dusíková náplň
- Hliníkové telo

Doživotná záruka

MINOX PUŠKOHĽADY

- Nemecké sklá SCHOTT
- Hliníkové telo s argónovou náplňou
- Ku každému puškohľadu neoprénový obal

ZA 3 3-9x40

ZA 5 3-15x42

ZA 3 3-9x50

ZA 5 3-15x50-SF

ZA 5 1.5-8x32

ZA 5 4-20x50-SF

ZA 5 2-10x50

ZA 5 6-30x56-SF

HEĽADAJTE V POĽOVNÍCKYCH OBCHODOCH

Distribútor pre Česko a Slovensko

Rapier s.r.o, Tomášiková 1, 960 01, Zvolen,

+ 421 917 763 623, rapier@rapier.sk,

www.rapier.sk, www.minox.com, www.huntingland.sk, www.nalovy.sk

- 4** Editorial
Anketa
- 5** Príhovor generálneho riaditeľa
Tretia cena generálneho riaditeľa Lesov SR pre Viediecky parlament Slovenska
- 6** Lesy pre zdravie človeka
- 7** Mimoriadne stromy minulosti
Vyhlásenie 5. ročníka ankety na udelenie „Ceny J. D. Matejovie“ pre rok 2011
Pietna spomienka k 55 výročiu pádu lavíny v Kulichovej doline
- 8** „Ako ďalej s odborným lesným hospodárom“
- 9** Trenčianske lesy od histórie k súčasnosti
- 10** Jednoročné tendre na dodávky lesníckych prác: úspech malých a stredných firiem, historicky rekordný výnos pre štát
Semenársky závod Lesov ČR v Týništi nad Orlicí oslavuje 40 rokov od svojho založenia
- 11** 47. ročník Venerovského memoriálu na Štrbskom plese
- 12** Ako sme uspeli na 43. ročníku EFNS v Švédskom Ostersunde
- 13** „Pod parou“ – pokračovanie
Lavíny
- 14** Polstoročie v horách Poľany
- 15** Nakoniec to dobre dopadlo alebo skoro ho vyvážala
- 16** Predchádzajme vzniku požiarov v lesnom hospodárstve
- 17** Pozvánka - celoštátna výstava Poľovníctvo a príroda 2011
- 18** Stručná história lesníckej školy v Banskej Štiavnici
Časť III. Vývoj školy v Prvej Československej republike (1918 -1939) a Slovenskom štáte (1939 -1945)
- 19** Prečo mám rád les?
- 20** Pestrofarebný 1. apríl v ZŠ s MŠ Cinobaňa
Les ukrytý v knihe
Lesní pedagógovia v škole
- 21** Poľovnícka výstava FeHoVa 2011
- 22** Jeleňa s najcennejším parožíom vystaveným na Levických poľovníckych dňoch nezastrelil poľovník, ale zabil ho sok
OZ Rožňava na prehliadke poľovníckych trofejí
- 23** VIII. Hospodárenie v objekte Pro Silva Krpáčovo
Za hospodárením v objektoch Pro Silva
- 24** Križovka
Uveríte?
Zasmejte sa
- 25** Chata Podskálie
Naše zariadenia
Jelenie stehno na brusniciach
Receptár
- 26** Pre deti
- 27** Kalendár akcií
Životné jubileá
Spoločenská kronika
- 28** Pestovanie lesa prírode blízkym spôsobom prináša vyššie zisky aj zdravšie porasty

7

11

22

LESNÍK

časopis zamestnancov
š.p. LESY SR
Banská Bystrica
apríl 2011

Šéfredaktor:
Ing. Vlastimil Rezek (vr)
Redaktori:
Ing. Milan Longauer
Ing. Rudolf Bruchánik PhD.

Stáli prispievatelia:
Mgr. Tatiana Figurová
Viliam Stockmann

Grafická úprava:
Mária Gálová
Miloš Sedláček
Reprografické centrum
NLC Zvolen

Foto na titulnej strane:
Vlastimil Rezek

Adresa redakcie:
LESY SR, š.p.
Námestie SNP č.8
975 66 Banská Bystrica
telefón: 048/43 44 278
fax: 048/43 44 191
e-mail: vlastimil.rezek@lesy.sk

Tak sme, dúfam, všetci v zdraví prežili prvý apríl s kanadskými žartíkmi kolegov a známych a pred sebou máme pravdepodobne najkrajší mesiac v roku. Mesiac, keď sa príroda prebúdzá, všetko rastie, vtáčiky akosi viac spievajú... No ale dosť sentimentu. Nezdá sa vám, že jar v ostatných rokoch trvá akosi krátko? Zimné mesiace prehrmia, potom príde krátky čas medziobdobia, zámerne nevravím jari a zrazu je tu začiatok leta s počasím, ktoré si žiada slnečné okuliare a tričká s krátkym rukávom.

Cítim sa prírodou trochu oklamáný, že si jar nemôžem vychutnať dlhšie. Veď nielen pre mňa, ale pravdepodobne aj pre veľkú časť ľudí, sú prvé zelené lístky na stromoch terapiou a vyslobodením z depresívnej zimy. Prítom v tomto čase ešte nemusíme zapínať klimatizáciu, vyhľadávať tieň a striktne dodržiavať pitný režim.

Zmena klimatických podmienok je často diskutovaná téma, no zatiaľ bez jasného víťaza. Bez ohľadu na to, či majú pravdu pesimisti, podľa ktorých je otepľovanie nezvratné a ktorí už vypočítavajú škody v nasledujúcich rokoch, alebo zástancovia teórie o nástupe pravidelného cyklu teplejšieho počasia, je jasné že zmena je tu a musíme sa jej prispôbiť. V domoch pribudnú klimatizácie, pod Vysokými Tatrami sa už dnes darí kukurici a zmenou postupne prejdú aj naše lesy. To je však na dlhšie rozprávanie.

V každom prípade sa tešme aj z toho krátkeho obdobia začínajúcej jari a dúfajme, že počasie neprinesie žiadne mimoriadne prekvapenie. Prijemné čítanie.

Blasvile Jurek

Už približne dva mesiace pracuje na odštepných závodoch tím zamestnancov, ktorí si okrem svojich bežných povinností pribrali aj propagáciu Lesov SR a Medzinárodného roka lesov v svojich regiónoch.

Spýtali sme sa niektorých z nich, ako sa im táto práca darí a aké sú ich skúsenosti s novinármi.

Lucia HANKOVÁ
referent pre plán, štatistiku a controlling na OZ Sobrance

V súčasnosti sa ľahko predávajú „tvrdé“ správy (vražda, požiar, havária a pod.). Ťažšie je však zmedializovať správy pozitívne.

Začiatkom roku sme rozbehli viacero aktivít, okrem iného sme oslovili aj Rozhlas a televíziu Slovenska, konkrétne televízne a rozhlasové štúdio v Košiciach. Bola som milo prekvapená ochotou spolupracovať pri propagácii Medzinárodného roka lesov.

Len škoda, že niektoré organizačné jednotky š.p. LESY SR momentálne nepovažujú prácu s verejnosťou a médiami za potrebnú.

Ján VÁCLAVÍK

– personalista OZ Č. Balog

V rámci Medzinárodného roka lesov priebežne oslovujem školy, inštitúcie, ale i širokú verejnosť v snahe spropagovať význam lesa, život a prácu v lese či už formou prednášok, besied alebo zážitkového učenia spojeného so súťažami. Ohlasy na ponúkané akcie sú pozitívne, záujem o ne je pomerne veľký. Pri ich realizácii sa môžem spoľahnúť tak na lesných pedagógov, ako aj ostatných zamestnancov nášho OZ. S príchodom jari záujem škôl a verejnosti o aktivity v prírode narastá. Väčšina uskutočnených akcií je odprezentovaná v našich regionálnych novinách.

Katarína DAVIDOVÁ - referent vnútornej správy OZ Žarnovica

Je pravdou, že v tomto roku - Medzinárodnom roku lesov, sa propagácii lesov venuje zvýšená pozornosť. V rámci našej

pôsobnosti sme oslovili Žarnovický mesačník, ktorý uvítal spoluprácu a podľa ich možnosti uverejňuje opravené články k MRL. Spolupráca s redakciou regionálneho týždenníka (My Žiara) ohľadom propagácie MRL 2011 stroskotala – považovali to totiž za skrytú reklamu LSR, š.p. hoci tam o nás nebola ani zmienka.

Elena KOVÁČOVÁ – pestovateľ OZ Rimavská Sobota

Médiá sú v súčasnosti zamerané príliš bulvárne, hľadajú najmä senzácie alebo za zverejnenie akéhokoľvek materiálu, ktorý ponúkame, pýtajú peniaze. Napriek tomu sa z času

na čas darí preniknúť do tlače aj s pozitívnymi informáciami napríklad o práci lesných pedagógov. Väčší mediálny ohlas očakávame v máji, keď chystáme s ďalšími partnermi tradičné podujatie Rimavskosobotská vetvička.

Jarmila HATALOVÁ, personalista OZ Trenčín

Oblasť propagácie, lesnú pedagogiku a prácu s verejnosťou vykonávam aktívne od roku 2005. Aktuálne rok 2011, vyhlásený za Medzinárodný rok lesov som spropagovala na regionálnej úrovni v 8 médiách, pričom len 2 médiá prejavili záujem o prezentáciu práce lesníkov a ich aktivity. Informácie sú často krátke, uverejnené na nezaujímavých miestach. Napriek tomu, že som požiadala o uverejnenie loga, nebolo pri správe umiestnené. Podľa toho usudzujem, že lesnícke témy nie sú až tak zaujímavé. Napriek týmto skúsenostiam, na OZ Trenčín nepoľavujem s kolegami v práci s verejnosťou, o čom svedčia naše výsledky v danej oblasti v predškolských a školských zariadeniach, či na rôznych akciách (MDD, Lesnícke dni...).

Eva VAVREKOVÁ, personalista OZ Revúca

Osobnú skúsenosť s novinármi nemám. Spolupracujem s miestnymi novinami „Revúcke listy“, je to mesačník. Zatiaľ bola vytlačená informácia o MRL 2011. Prvé dve témy nebudú uverejnené aj napriek tomu, že som obsah skrátila, boli dosť rozsiahle. tretia téma bude v najbližšom čísle.

Okrem miestnych novín informáciu o MRL 2011 posielam pani Viestovej, ktorá spravuje internetovú stránku Revúca24.

Ladislav BIHARI
správca IS, LESY SR, š.p., OZ Žilina

Prvý článok propagujúci Medzinárodný rok lesov som poslal do regionálnych médií pred pár dňami, spätnú väzbu som zatiaľ nedostal, tak len čakám, či sa v nejakých novinách „ukáže“. Ale všeobecne nemám negatívne skúsenosti s novinármi. Čo sa týka aktivít v rámci Medzinárodného roka lesov, náš Odštepný závod má v pláne pripraviť výstavu týkajúcu sa histórie lesníctva v Hornom Turci a ako lesný pedagóg propagujem MRL aj v rámci aktivít lesnej pedagogiky.

Anketa

Príhovor generálneho riaditeľa

Milé kolegyně, vážení kolegovia.

Žiaľ, musím pokračovať tam, kde som minule skončil. Niektorým asi ani pražský orloj nestačí na to, aby sa zobudili. Tak potom musím konať ja.

Môžete to vnímať rôzne. Odvolanie prvého z nových riaditeľov odštepných závodov je však realita. Napriek tomu, že nie som povinný oznamovať dôvod odvolania, pánovi exriaditeľovi som to oznámil a preto to môžem aj zverejniť. Začnem však trochu zoširoka. To, že nastavenie obchodu s drevom priamo na riaditeľov závodov malo svoju logiku sa potvrdilo aj teraz. V tomto nastavení kompetencií a zodpovednosti už nie je možné sa vyhovárať na námestníka, ktorý viac menej mal obchod s drevom v gescii. Priama zodpovednosť, priame riešenie. Práve obchod s drevom bol totiž hlavný dôvod odvolania. Nechcem, aby to zas vyznelo ako vyhrážanie sa, ale kto naozaj uhne z cesty, ktorú preferuje súčasné vedenie podniku, tam jednoducho niet pardónu. Tých prežitkov dôb minulých tu bolo požehnané a je načase s nimi končiť. Preto tá replika s budíkom, preto tento začiatok. A pritom som chcel písať o niečom inom. Takže až teraz.

Naším zakladateľom sme boli zviazaní vytvoriť pracovné miesta na dobu určitú pre pracovníkov, ktorí sa majú podieľať na preventívnych protipovodňových opatreniach. Tak ako rýchlo bolo toto opatrenie zadané, tak sa rýchlo aj začalo realizovať, aj keď s dojmom chaosu. Žiaľ, čas je neúprosný a robíť niečo neskoro, to radšej nerobiť nič. Do poslednej chvíle sa hľadalo riešenie, ako spolupracovať s obcami, potom to bolo čisto na nás, neskôr aj na naše naliehanie sa začal otvárať priestor na podporu zo štátu na tieto pracovné miesta. Tento príhovor píšem po priamom jednaní s ministrom pôdohospodárstva, od ktorého som dostal príslub, že ministri medzi sebou rokujú o tom, aby schéma pomoci bola použiteľná aj pre náš štátny podnik. Preto zas ďalší odklad realizácie začatých prác okolo prijímania zamestnancov, navonok nový chaos. Bol by som však zlý hospodár, keby som nevyužil príležitosť a o možné finančné prostriedky sa neuchádzal. Preto o tom píšem, aby ste na správach a závodoch nemali pocit, že každý deň meníme rozhodnutia, lebo...(?) To, že je to naozaj hektické, uznávam a plne s vami cítim. Najprv si to vždy prežijem vo svojom vnútri, potom s tým vyjdem von a potom čakám, aká bude odozva. V mnohých prípadoch ju tuším dopredu. Ale práve preto o tom píšem takto priamo, aby si zas niekto neprirobil slová, vety, historky..., ako a prečo. Verím, že rokovania dopadnú pre náš podnik priaznivo a toto obdobie prežijeme hlavne zdraví. V konečnom dôsledku chcem určite uviesť, že vynaložené prostriedky aj z našich zdrojov treba využiť efektívne a účelne. Nejde o bezbrehé míňanie peňazí pre nezamestnaných. Viem si predstaviť, že aj bez (drahých) ťažkých zemných strojov dokážeme

Ing. Igor Vizslai

na lesných cestách a zväznicach urobiť množstvo osožnej práce, na ktorú doteraz nebol čas, peniaze, ľudia,... Už dávnejšie som avizoval, že cesty máme ťažko prejazdné a vypomstí sa nám to na vlastných dopravných prostriedkoch, na vzťahoch s dodávateľmi prác v lesníckych činnostiach a odvoze dreva. Koľko kameňa navozíme na cesty len preto, že nám ho voda odnesie, že netrváme na úprave cesty po ukončení približovania dreva, že dovoľme preťažovať odvozné súpravy,... (treba pokračovať?) Takže je tu veľká príležitosť dobehnúť zameškané. Samozrejme, že nie len na LDS, ale aj na vodných tokoch v správe nášho podniku, na všetkom, kde povrchová voda tečie a vytvára potenciálnu hrozbu povodní. Zdroje na to plánované sú (a keď sa z nich časť vráti, o to lepšie), ostane aj na potrebné práce strojmi. Verím, že po skončení leta budeme môcť skonštatovať, že nami spravovaný majetok sme zhodnotili, že sme prostriedky využili zmysluplne a vytvorili si základ pre ďalšie obhospodarovanie lesov.

Tiež však musím uviesť, že netreba miešať jablká s hruškami. Tieto prostriedky nemajú nič spoločné so mzdovými nákladmi pre THZ a stálych zamestnancov v kategórii R (myslím tým 13., resp. 14. mzdou) a už vôbec nič spoločné s racionalizáciou organizačnej štruktúry. Protipovodňovými opatreniami hasíme to, čo sa dlhodobou zanedbávalo. Organizačná štruktúra je však vec, ktorá nás skôr či neskôr počká a je to hľadanie riešenia efektívnosti réžie. Nie brzdenie priamej výroby.

Pokiaľ sa všetci v zmysle vyššie uvedeného budeme na veci pozeráť triezvo, verím, že jar nám prinesie z našej lesníckej práce to krásne obdobie zakladania lesa, rozbehneme celý balík pestovných prác a stresové situácie aj vďaka sviežej zeleni rašiacich listov (pre mňa niet krajšej farby na svete, ako je jarné lístie bukov – preto ten optimizmus) prežijeme v zdraví. ■

Tretia cena generálneho riaditeľa Lesov SR pre Vidiecky parlament Slovenska

Vlastimil REZEK

V poradí už tretiu cenu generálneho riaditeľa Lesov SR udeľovanú pri príležitosti Medzinárodného roka lesov získal Vidiecky parlament Slovenska. Organizácia, ktorá zastrešuje približne stovku fyzických a právnických osôb, sa zaslúžila okrem iného o rozvoj miestnych akčných skupín (MAS) a prístupu líder na slovenskom vidieku. Vyjadruje sa aj k chystaným právnych predpisom a strategickým dokumentom štátu, aby boli v súlade s potrebami vidieka a ziskava, spracováva a šíri informácie o vidieku a pre vidiek.

Cenu nemusí vždy dostať iba konkrétny človek, môže to byť aj inštitúcia. „Vždy hľadám, kto má veľký podiel na tom, čomu je venovaný práve ten mesiac. Je to niekedy až detektívna práca nájsť niekoho, kto splní moje predstavy. Vidiecky parlament zastrešuje veľa organizácií a robia pre rozvoj vidieka všetko čo je v ich silách,“ zdôvodnil výber generálny riaditeľ podniku Igor Vizslai. Ocenenie Vidieckeho parlamentu podporil aj minister pôdohospodárstva Zsolt Šimon.

K najväčším úspechom Vidieckeho parlamentu radí jeho predsedníčka Mária Behanovská rozvoj MAS a z toho vyplývajúce rozbehnutie niektorých projektov vo vidieckych regiónoch. Skupiny, v ktorých sú zapojení podnikatelia, samospráva aj občianske združenia, momentálne pôsobia v 29 regiónoch a pripravujú projekty podľa ich potrieb.

Financovanie týchto drobných projektov zabezpečuje ministerstvo pôdohospodárstva cez Poľnohospodársku platobnú agentúru. Prvá výzva bola zverejnená v roku 2009 a prvé úspešné projekty majú za sebou už viac ako rok. Peniaze idú napríklad na cestovný ruch, vybudovanie či značenie náučných chodníkov, cyklotrás, úpravu ich okolia, vydávanie propagačných materiálov a v niektorých prípadoch aj na rozvoj malých rekreačných zariadení.

„Ľudia sa k nám hlásia, prístup líder konečne prišiel a začal sa realizovať. Aj keď učenie sa je ťažké a bolestivé, myslím si, že vízia ľudovskú pracovať je úžasná a keď ju začneme praktizovať, pôjdeme skokmi vpred,“ dodala Behanovská. ■

Lesy pre zdravie človeka

Medzinárodný rok lesov vyhlásila OSN so sloganom „Lesy pre ľudí“. Vyjadruje nutnosť vnímať lesy ako dlhodobý zdroj rôznych úžitkov, ktoré v lesníctve nazývame funkciami. Prírodné vlastnosti lesa sa stávajú funkciou vtedy, keď spoločnosť prejaví záujem o niektorý, lesu vlastný hmotný, alebo aj nehmotný produkt. Požiadavky spoločnosti na funkcie lesa sa postupne menili, ale najmä rozširovali. Najprv bol les vnímaný ako zdroj potravy (lesná zver, plody), stavebného materiálu, paliva. Nadmerné využívanie prírodných zdrojov, často až devastácia krajiny, prinútila spoločnosť uvedomiť si funkciu lesa pri ochrane proti erózii pôdy, pre zadržiavanie zrážok a vyrovňovanie odtokov, pre charakter klímy, kvalitu vody a ovzdušia, alebo pre zachovanie vzácnych druhov rastlín a živočíchov.

S „neproduktívnymi“ funkciami lesa sa spája aj ich priaznivý účinok na ľudské zdravie. Prvé zmieny o vplyve prostredia na fyzický a psychický stav človeka a o možnosti využitia vhodných klimatických podmienok na liečbu sa objavili v dokumentoch z Egypta starých okolo 8 000 rokov. Neskôr, na prelome letopočtu sa napr. tuberkulóza už koncepcie liečila pobytom v horských ihličnatých lesoch. Vedecké využívanie poznatkov z biometeorológie na liečenie chorôb (klimatoterapia) sa začalo rozvíjať koncom 19. storočia, najmä vo Švajčiarsku, Nemecku, Taliansku, Rusku, Poľsku a Litve. U nás najmä po 1. svetovej vojne. Liečebné sanatória pre pacientov s tuberkulózou a chorobami dýchacích ciest sa budovali najmä vo Vysokých Tatrách. Využitie klimatoterapie dopĺňa liečbu predovšetkým pri chorobách dýchacích ciest, kožných ochoreniach, alergiách a psychických poruchách.

Za priaznivé účinky prostredia, ktoré podporujú zlepšenie zdravotného stavu človeka, sa považujú nasledovné faktory:

- 1. Teplota vzduchu.** Má veľký význam pre pocit komfortu aj u zdravého človeka. Lesná klíma má výraznú termoregulačnú schopnosť eliminovať extrémny, čo kladie na chorobou oslabený ľudský organizmus menšie nároky.
- 2. Prúdenie vzduchu.** Má rovnako veľký význam pre pocit komfortu. V lese je rýchlosť vetra významne znížená, až eliminovaná.
- 3. Slnéčné žiarenie.** Je nevyhnutné pre syntézu D vitamínu. Priame žiarenie je ale často nebezpečné pri niektorých syntetických liekoch. Lesné prostredie ponúka dobrý kompromis pre individuálne požiadavky vďaka mozaike otvorených a tienených plôch. Svetlo prechádzajúce korunami stromov sa láma a obsahuje viac žltého a zeleného spektra, ktoré priaznivo pôsobí na nervovú sústavu človeka.
- 4. Čistota vzduchu.** Kým v minulosti bolo znečistenie ovzdušia problémom priemyselných centier, dnes zmenou zloženia atmosféry trpí celá planéta. Lesy stále predstavujú účinný filter pre zachytávanie škodlivín rôzneho pôvodu. Hektár lesa zachytí až 30 ton pevných látok. V lese je vyšší obsah ionizovaných negatívne nabitých častíc, ktoré sú znákom čistého ovzdušia.
- 5. Fytoncídne látky.** Niektoré rastliny

a zvlášť ihličnaté dreviny produkujú prchavé látky (terpény, pinén) s bakteriocídnymi účinkami, ktoré sa využívajú aj pri medikamentóznej liečbe. 1 hektár borovicového lesa počas leta vyprodukuje 5 kg a borievka až 30 kg fytoncídov.

- 6. Tlmenie zvuku.** Klud a ticho je nutný predpoklad úspešnej liečby. Les, najmä ihličnatý tlmí šírenie zvuku, zvlášť vysoké frekvencie.
- 7. Estetický účinok.** Ako všeobecne esteticky pozitívne akceptovaná je čiastočne, až prevažne zalesnená krajina s dobrým výhľadom na krajinné dominanty. Les by mal byť prirodzený, zmiešaný, vekovo a výškovo diferencovaný, skôr riedky ako hustý. Podľa kombinácie drevín, ich tvaru, vekovej štruktúry a výstavby lesného porastu môže pôsobiť povzbudzujúco, alebo upokojujúco. Variabilita pomerov v zdravom lese má výhodu v tom, že stimulačné a tlmiace účinky prostredia sú v rovnováhe a preto nepôsobí jednostranne na návštevníka (pacienta).
- 8. Voľný a bezpečný pohyb.** Sieť lesných chodníkov, ciest a značených turistických chodníkov poskytuje široké možnosti pre individuálny výber dĺžky, prevýšenia a náročnosti pohybu v lese.

Liečebná a rekreačná funkcia sa s lesmi často spája, v okolí miest a obcí s kúpeľným štatútom boli od r.1978 vyhlasované kúpeľné lesy v kategórii lesov osobitného určenia. Lesnícka starostlivosť, na rozdiel od hospodárskych lesov je zameraná na podporu dlhodobého a účinného pôsobenia na ľudské zdravie. V týchto lesoch boli už v minulosti vylúčené holorubné zásahy, používanie ťažkej kolesovej techniky. Uplatňovala sa koncepcia prírody blízkeho obhospodarovania lesov. Výstavba chodníkov, lavičiek, gymnastických pomôcok si spolu s úpravou druhovej a priestorovej štruktúry lesných porastov vyžadovali pravidelnú, často intenzívnu a nákladnú starostlivosť. Na Slovensku (v r. 1986) celková plocha kúpeľných lesov s balneoklimatickou funkciou bola 4 300 ha.

Najväčší komplex lesov s kúpeľno-liečebnou a rekreačnou funkciou je vo Vysokých Tatrách. Liečebne sa začali stavať v dôsledku nárastu chorôb dýchacích ciest v priemyselných oblastiach podľa vzoru zo švajčiarskych Álp. Priekopník tatranskej

klimatoterapie, MUDR. Szontágh, študoval a zbieral poznatky v Davose a porovnateľné, v niektorých parametroch dokonca lepšie, podmienky našiel vo Vysokých Tatrách.

Ozdravný účinok horského prostredia sa chápal aj v podpore srdcovo-cievnej činnosti nízkym atmosférickým tlakom, intenzívnejším dýchaním a pôsobením slnečných lúčov. Práve počet slnečných a bezveterných dní robí južnú stranu Tatier tak vhodnou pre klimatoterapiu. Prispievali aj prirodzené fytoncidy z rozsiahlych smrekových lesov a vyrovnávací účinok lesa na extrémne teploty alebo vietor.

Liečebne sa intenzívne stavali na južnej strane Tatier vo výške 1100-1300 m n.m., čo podľa vtedajších pozorovaní zodpovedalo niektorým bioklimatickým podmienkam v Alpách vo výške 1800 m n.m. Takmer všetky dnešné tatranské osady vznikli ako klimatické liečebné zariadenia. Pacienti oceňovali mimoriadne čistý vzduch, nasýtený silicami a žiadne priemyselné centrá. Okolité smrekovcovo-smrekové lesy prirodzene obsahovali málo alergénov, ale vďaka nadmorskej výške a postupnému kvitnutiu rastlín aj dávali možnosť vyhnúť sa rizikovému obdobiu a lokalitám v iných častiach krajiny.

Napriek neustálemu rastu alergií a ochorení dýchacích ciest klesá lôžková kapacita tatranských liečební poskytujúcich klimatoterapiu ako doplnkovú liečbu. Ako jeden z dôvodov sa uvádza aj zmena krajiny štruktúry a mezoklimatických pomerov po veľkej vetrovej kalamite v r. 2004. Je logické, že osobitá mikroklima lesa sa na istý čas rozpadom dospelých lesných porastov zmenila. Pozitívne je ale to, že regenerácia prebieha veľmi rýchlo a intenzívne. Pri spolupôsobení priaznivých klimatických pomerov a lesníckej činnosti je predpoklad obnovy nielen fyzických, ale aj estetických parametrov lesného prostredia v horizonte niekoľko desiatok rokov. Liečebná funkcia tatranskej prírody mohutným poškodením lesov v r. 2004 nezanikla. Za blahodárnym účinkom lesov však treba oproti minulosti vynaložiť viac námahy a prekonať pár kilometrov chôdze alebo jazdy bicyklom. Určite sa to oplatí. Veď klinické štúdie potvrdzujú, že najrizikovejšou skupinou pre vznik alergií a respiračných chorôb sú osoby dlhodobo vystavené stabilne vysokej (rozumej izbovej) teplote prostredia. ■

Peter Fleischer ŠL TANAP

Mimoriadne stromy minulosti

V minulom čísle sme zverejnili výzvu na hľadanie najväčších stromov Slovenska a prvé výsledky od kolegov z Námestova. K tejto téme sa vraciame, aby sme si pripomenuli niekoľko výrazných stromov z nedávnej minulosti.

Extrémne narastených stromov si ľudia vážili a všimali už aj v minulosti,

Jedľa

o čom svedčia exponáty či dobové fotografie zo zbierok našich múzeí. Väčšina záujemcov o túto problematiku asi pozná na sekvoju, ktorú dal zasadiť Filip Coburg (1844 – 1921), starší brat bulharského cára Ferdinanda, v parku pri kaštieli v Svätom Antone.

Filip mal za manželku dcéru belgického kráľa Leopolda II a asi štvorročný stromček zasadil 19. júla 1878, keď sa im narodil syn Leopold.

Dub

Sekvojovec mamutí (*Sequoiadendron giganteum*), ktorý mal výšku 37 m a obvod kmeňa 492 centimetrov bol zasiahnutý bleskom a napadnutý drevokaznými hubami. Strom postupne vyschol a 17. novembra 1995 ho museli spiliť. Na mieste je zachovaný spodok kmeňa do výšky 2,5 metra, okolo ktorého pracovníci Múzea v Svätom Antone vybudovali altánok a doplnili tabuľou s textom o strome.

V parku však od roku 1996 rastie nová sekvoja a v roku 2009 k nej pribudla ešte jedna na pamiatku významného odborníka lesníckeho výskumu Miroslava Čapeka (1927 – 2008).

Skôr narodení si možno ešte spomenú na výnimočne narastený dub z lokality Bučoň pri Filakove. Podľa niektorých autorov vzbudil tento strom v roku 1934 záujem aj cára Ferdinanda Coburga, ktorý si ho bol osobne pozrieť. Keď prišiel Ferdinand ku stromu údajne z úcty pokľakol, sňal klobúka a zopál ruky.

Tento, takmer 500-ročný dub vyvrátila víchrica v máji 1954 a jeho výrez má v svojich zbierkach Hradné múzeum vo Filakove aj Lesnícke a drevárske múzeum vo Zvolene. Spodná časť však bola poškodená hnilobou a preto vzorky odobrali z užšej časti kmeňa.

Lesnícke a drevárske múzeum má v zbierkach aj ďalší výnimočný exponát, ktorým je jedľa s priemerom takmer 130 centimetrov z okolia Prievidze. Bližšie podrobnosti o tomto strome však nie sú známe. ■

-vr-

Foto: Hradné múzeum Filakovo, Lesnícke a drevárske múzeum Zvolen

Vyhlásenie 5. ročníka ankety na udelenie „Ceny J. D. Matejovie“ pre rok 2011

Slovenská lesnícka Komora v spolupráci s Lesmi Slovenskej republiky š.p. Banská Bystrica vyhlasuje piaty ročník ankety na udelenie „Ceny J. D. Matejovie“ pre osobnosti, ktoré sa mimoriadne zaslúžili a zasluhujú o zveľadovanie lesov a rozvoj lesníctva na Slovensku.

Písomné návrhy na udelenie „Ceny J. D. Matejovie“ konkrétnej osobe môžu písomne zaslať organizácie alebo kolektívy do 3. júna 2011 na adresu SLsK, Študentská 20, 960 01 Zvolen.

Súčastou návrhu musí byť zdôvodnenie nominácie a krátky profesný životopis.

Návrhy budú posúdené komisiou zloženou z členov SLsK, zástupcov Lesov SR š.p. a zástupcov nešťátnych lesov.

Výhaz ankety bude vyhlásený 9. júla 2011 vo Vydrove na „Deň stromu“. Súčasťou ocenenia je aj finančná odmena. ■

Lesno zdar

za SLsK **Karol Gubka**

Dub

Pietna spomienka k 55. výročiu pádu lavíny v Kulichovej doline

kov snehu, rýchlosťou vyše 200 km za hodinu a dĺžke 3,5 km. V priebehu niekoľkých sekúnd zmietla drevený zrub a pochovala 14 lesných robotníkov a dve kuchárky. Traja lesní robotníci túto hrôzu prežili. Udalosť patrí medzi najtragickejšie v histórii lesníctva na Slovensku, kde tí, ktorí v lese pracovali, zaplatili za prácu najkrutejšou daňou, svojim životom. Na záchranných prácach sa vtedy podieľalo spolu vyše 3500 ľudí, vojakov, záchranárov. Telá niektorých obetí boli nájdené až po mesiaci.

Na rok 2011, ktorý je Medzinárodným rokom lesov, pripadlo aj smutné výročie, 55 rokov od tejto tragickej udalosti. Pietny akt sa konal v miestnom cintoríne za prítomnosti pozostalých, predstaviteľov Lesov SR š.p., obce Pohorelá, UaPPS Pohorelá, zá-

stupcov OZ OPORA Pohorelá.

Za LESY SR š.p. položil veniec pri spoločnom hrobe obetí generálny riaditeľ Ing. Igor Vizslai. Po utení si pamiatky obetí spoločnou modlitbou, zapálením sviečok a krátkou básňou, sa prítomní predstavitelia presunuli do telocvičnice ZŠ Pohorelá, na slávnostné otvorenie 17-teho ročníka nohejbalového turnaja – Majstrovstiev Pohorelej trojčlenných družstiev – Memoriálu pohorelských rubárov. Lesy SR š.p. reprezentovalo družstvo v zložení Ľubomír Líhan, Ján Tlučák, Jozef Hazák. V silnej konkurencii 9 družstiev z Pohorelej, Heľpy, Revúcej, Martina, Popradu sa družstvo Lesov SR umiestnilo v strede na 5 mieste. ■

Martin Kovalčík – vedúci LS Beňuš
Foto: autor

V Pohorelej sa 12. marca uskutočnila pietna spomienka na tragédiu, ktorá 8. marca 1956 nečakane zasiahla do života niekoľkých horehronských rodín z obcí Pohorelá a Telgárt.

Lavína zo Žiarkej hole v to ráno prišla náhle, bez varovania, v sile miliónov kubi-

„Ako ďalej s odborným lesným hospodárom“

Napriek skutočnosti, že zákon číslo 326/2005 Z.z. o lesoch spolu so svojimi novelami zásadne zmenil lesnícku legislatívu pri vymedzení princípov odborného hospodárenia v lesoch, zachoval určitú kontinuitu s predchádzajúcim obdobím a rešpektoval tradície a formy odborného hospodárenia v lesoch na území Slovenska. Dôkazom takéhoto záveru je aj obsah ustanovenia § 36 citovaného zákona z ktorého vyplýva, že obhospodarovateľ lesa je povinný zabezpečiť hospodárenie v lesoch podľa programu starostlivosti o lesy (predtým LHP), alebo výpisu z neho prostredníctvom odborného lesného hospodára. A práve inštitút odborného lesného hospodára sa v lesníckej komunite a v poslednom období čoraz častejšie aj medzi vlastníckmi a obhospodarovateľmi lesov stáva obľúbenou témou mnohých rozhovorov. Otázky typu prečo má náklady za činnosť odborného lesného hospodára znášať obhospodarovateľ lesa, aký je význam odborného lesného hospodára u organizácií štátnych lesov, či je správne, že odborný lesný hospodár vykonáva aj činnosť obchodníka s drevom - je správne, že činnosť odborného lesného hospodára je obmedzená len výmerou lesov a nie aj počtom obhospodarovateľov až po extrémne názory, že inštitút odborného lesného hospodára je prežitý a treba ho zrušiť, vyúsťujú do jedinej spoločnej otázky **„ako ďalej s odborným lesným hospodárom?“**

Uvedomujúc si význam lesov, ako jednej zo základných zložiek životného prostredia, potrebu zachovania úrovne ich odborného obhospodarovania, ako aj historickú skúsenosť, že o čo je ľahšie zrušiť funkčný systém o to ťažšie je systém nahraďovať. **Slovenská lesnícka komora Zvolen sa rozhodla iniciovať odbornú diskusiu k téme odborného lesného hospodára a súčasne sa ujať funkcie koordinátora pri hľadaní odpovede na otázku, tak významnú pre lesné hospodárstvo.**

Pri serióznom prístupe k riešeniu problematiky odborného hospodárenia v lesoch sa nedá obísť história. Pri listovaní zákonným článkom č. XXXI z roku 1879 zisťujeme, že lesy vo vlastníctve štátu, obci, cirkvi ako aj lesy komposesorátne a urbárske boli spravované podľa tzv. sústavných lesných hospodárskych plánov. Uvedení majitelia lesov boli súčasne povinní za účelom zabezpečenia odborného hospodárenia podľa LHP zamestnávať odborných lesných úradníkov a za účelom hájenia svojich lesoch držať dostatočný počet horárov – lesných dozorcov. Napriek rozdielnym spoločensko-politickým podmienkam danej doby môžeme konštatovať, že princípy odborného hospodárenia v lesoch boli prakticky totožné s dnešnou dobou. Podobnosť pravidiel odborného hospodárenia v lesoch nie je daná len zhodnosťou princípov, ale aj problémov, ktoré sa pri zabezpečovaní odborného hospodárenia v lesoch otvárali. Už v tomto období sa ako veľký problém ukázalo naplnenie povinnosti vlastníkov lesov malých výmer zamestnávať odborných lesných hospodárov (resp. odborných lesných úradníkov), pre-

tože žiadny resp. malý výnos z takéhoto majetku, vlastníkom neumožňoval uhrádzať náklady spojené s činnosťou odborných lesných hospodárov. Takéto problémy boli za účinnosti zákonného článku č. XXXI/1879 upravené v zákone č. XIX/1898 tak, že všetky lesy na ktorých neboli ich vlastníci schopní uhrádzať náklady na činnosť odborného lesného hospodára, museli byť odovzdané do štátneho spravovania. Takéto štátne spravovanie sa nedotýkalo dispozičného práva, ale sa obmedzilo len na práce ku ktorým bolo potrebné lesnícke vzdelanie a lesnícke znalosti.

Princípy odborného hospodárenia v lesoch vymedzené v zákonom článku č. XXXI/1879 platili s menšími či väčšími zmenami a obmedzeniami až do roku 1960, kedy bol článok zrušený z. č. 166/1960 Zb.. V ustanovení § 54 citovaného zákona bola zakotvená povinnosť, že lesné hospodárske celky môžu spravovať len odborní lesní hospodári, pričom spresnenie tohto ustanovenia bolo upravené vo vyhláske č. 17/1961 Zb.. Problematika odborného hospodárenia v lesoch bola riešená aj v príslušných ustanoveniach z.č. 61/1967 Zb. o lesoch a z.č. 100/1977 Zb. o hospodárení v lesoch a štátnej správe lesného hospodárstva. Aj v tomto období napriek zásadným zmenám v právnom posudzovaní vlastníctva, spravovania a užívania lesov, keď právo užívania k lesoch bez ohľadu na ich vlastníctvo prešlo zo zákona na socialistické organizácie sa vyskytli problémy súvisiace s inštitútom odborného lesného hospodára. Jednalo sa predovšetkým o názory spochybňujúce potrebu tohto inštitútu u organizáciách zriadených štátom a o problémy s kompetenciami a právomocami odborných lesných hospodárov v týchto organizáciách.

K zásadným zmenám v systéme odborného hospodárenia v lesoch došlo po roku 1989, keď zákonom číslo 229/1991 Zb. o úprave vlastníckych vzťahov k pôde došlo k zrušeniu ustanovenia § 12-19 z. č. 61/1967 Zb. upravujúcich právo socialistickej organizácie na užívanie lesov bez ohľadu na ich vlastníctvo a tým k zrovnoprávneniu vlastníckych a užívateľských vzťahov k lesoch. Zmeny vo vlastníctve a užívaní lesov sa následne premietli aj do zmien zákona číslo 100/1977 Zb., ktorý bol novelizovaný z. č. 510/1991 Zb., z.č. 183/1993 Z.z., z. č. 265/1995 Z.z. a v záujme kontinuity v odbornom obhospodarovaní lesov vyvolali potrebu ďalších organizačných a legislatívnych zmien.

Tlak neštátneho sektoru vyúsťil do zmien v odbornom dohľade nad hospodárením v lesoch v neštátnom vlastníctve, postupne prostredníctvom odbornej správy lesov, obmedzenej odbornej správy lesov v rozsahu z.č. 510/1991 Zb. až po nutnosť upraviť a spresniť systém odborného hospodárenia v lesoch prostredníctvom odborného lesného hospodára. Už pri tvorbe vyhláske č. 52/1994 Z.z. o odbornom lesnom hospodárovi, ktorá mala upraviť podrobnosti súvisiace s odborným lesným hospodárom bolo konštatované, že po overení odborného hospodárenia v lesoch prostredníctvom odborného lesného hos-

podára v zmenených podmienkach bude potrebné po určitom období vhodnosť systému vyhodnotiť a poznatky získané od obhospodarovateľov, odborných lesných hospodárov a orgánov štátnej správy využiť pri ďalších legislatívnych krokoch. Na škodu veci, však plošné vyhodnotenie inštitútu odborného lesného hospodára nebolo zrealizované a preto aj jeho problémy neboli v ďalšom legislatívnom procese konkrétne pri novelizácii vyhláske č. 52/1994 Z.z. v roku 1999, pri tvorbe z. č. 326/2005 Z.z. o lesoch a jeho novele v roku 2007, ako aj tvorbe vyhláske č. 451/2006 Z.z. o odbornom lesnom hospodárovi zohľadnené.

Neriešenie problému nevyhodnotenie vhodnosti spôsobu odborného obhospodarovania lesov v súčasnej dobe na existujúci vlastnícky stav a situáciu v našej spoločnosti, má za následok nespokojnosť a kritizovanie inštitútu OLH, ba až reči o jeho nepotrebnosti a zrušení. Názory sú rôzne a tento článok nemá za cieľ vyriešiť uvedenú problematiku, ale vyvolať konštruktívnu diskusiu a to nielen na pracoviskách, ale po celom Slovensku, a podnety uviesť na stránkach nášho odborného časopisu alebo na internete ako podklad pre nájdenie vhodného riešenia do pripravovanej zmeny v lesníckej legislatíve.

Je problematické určiť od stola perfektné fungujúci spôsob a to najmä z dôvodu, že by jeden model mal vyhovovať rôznym druhom vlastníctva, rôznym veľkostiam lesného majetku, špecifikám hospodárenia, pestrosti Slovenska, ale hlavne rôznosti prístupu ľudí. A tu by som sa rád pristavil. Ani dnes platný spôsob odborného obhospodarovania lesov by nebol celkom zlý a nefunkčný, keby bol dodržiavaný zákon, keby všetci OLH dodržiavali svoje povinnosti a keby štátna správa LH dôsledne a dôrazne vyžadovala napĺňanie zákona a jeho porušovanie v zásadných otázkach riešila nekompromisne. OLH nie je pracovník na dielni na ktorého vedúci vidí počas smeny 10 krát, on je samostatný, zodpovedný pracovník, ktorého činnosť je kontrolovaná niekedy len raz za desať rokov. Preto to musí byť autorita, vedomostne aj osobnostne na vysokej úrovni a za to patrične odmenená. Tu sa vynára otázka, či a v akej výške je úlohou štátu podieľať sa na financovaní odborného obhospodarovania lesov, lebo to, aby tu lesy boli a boli tak kvalitné, aby plnili všetky celospoločenské služby je iste v záujme celej spoločnosti a štátu.

Boli by sme radi, aby ste váženi kolegovia lesníci, vlastníci lesov z rôznych subjektov v priebehu jarného obdobia tohto roka vyjadrili svoje názory a tak v dobrom ovplyvnili spôsob akým by bolo vhodné obhospodarovať lesy k našej spokojnosti, prosperite a tiež spokojnosti a uznania spoločnosťou. Slabé ohnivky v našej lesníckej reťazi opravme, aby bola pevná.

Navrhujeme vhodné, životaschopné, moderné riešenia odborného obhospodarovania lesov. Dajme tým, ktorí budú o tom rozhodovať praktické, vykonateľné návrhy. ■

Róbert Zlocha, Milan Dolňan

Za predstavenstvo Slovenskej lesníckej komory

Trenčianske lesy od histórie k súčasnosti

Tatiana FIGUROVÁ

Lesná železnica v Luborči, stanica Jadhaus Antonsthal, 1942

Tohtoročný Medzinárodný rok lesov už od januára veľmi intenzívne pripomína veľkosti hodnoty a význam lesa a nástojčivo zdôrazňuje, že les a jeho produkty patria medzi prvé a nevyhnutné predpoklady života na Zemi. Medzinárodný rok lesov zároveň inšpiruje lesnícku obec k aktivitám, ktorými upozorňuje na význam svojej práce, na korene jej historických skúseností a bohaté dejiny organizovanej lesníckej starostlivosti o les. Je príležitosťou obzrieť sa dozadu a hľadať v už dovŕšenom diele predchodcov emocionálnu podporu i povzbudenie pri riešení súčasných pracovných problémov a ťažkostí. Nepochybne i takéto úvahy viedli pracovníkov OZ Trenčín k príprave podujatia organizovaného na pôde závodu pri príležitosti už spomínaného Medzinárodného roka lesov. O spoluprácu na príprave jednej časti podujatia požiadali pracovníkov Lesníckeho a drevárskeho múzea vo Zvolene a tak sa zrodila **výstava Trenčianske lesy od histórie k súčasnosti**, ktorá bude v apríli prístupná v priestoroch sídla závodu. Prostredníctvom písma a obrazu dovolí návštevníkovi nahliadnúť do dejín lesa v trenčianskej oblasti a histórie tunajšej správy štátnych lesov.

Štátny podnik LESY SR obhospodaruje lesnú pôdu, ktorá v minulosti patrila širokému spektru vlastníkov. Najväčšiu časť z nej tvorili erárne lesy. Ťažba v týchto lesoch a starostlivosť o ne dnes tvorí chrbtovú kosť niekoľko storočných lesníckych tradícií na Slovensku. Po roku 1945 sa do správy štátu dostali znárodnovaním ďalšie lesné pozemky a štátne lesy na nich začali písať svoju novodobú históriu. Ako príklad relatívne mladej správy štátnych lesov môžeme uviesť práve trenčiansku oblasť, v ktorej pôsobí OZ Trenčín a ktorý vznikol v roku 1949. Lesníctvo samotné však má v tejto oblasti dlhé a pevné korene a stojí za to sa o nich zmieniť.

Husté a prevažne listnaté lesy v trenčianskej oblasti boli v hlbokéj minulosti kolískou, v ktorej vznikali prvé ľudské sídla. Pre stále sa rozvíjajúce potreby človeka museli však rozsiahle lesné plochy v priebehu stáročí ustúpiť obydliam, pasienkom a poliam. Spolu s poľnohospodárstvom bola práca v lese do konca stredoveku hlavným zamestnaním obyvateľstva a dôležité miesto si zachovala aj po rozvinutí remesiel. Les bol zdrojom pa-

liva a materiálu pre drevospracujúce remeslá – tokárov, tesárov, vareškárov, výrobcov šindľov, uhliarov. V súvislosti s využívaním lesných produktov je zaujímavou informáciou o najstaršej forme živočíšnej výroby spätej s lesom – stredovekého spôsobu chovu prasiat pasením a výkrmom na lesných žaluďoch a bukviaciach, či kŕmenie oviec letninou v čase nedostatku sena. Rozvoj priemyslu podnietil ďalšie využitie drevnej suroviny: výrobu dubových lúpaných siah, dubovej kôry pre potreby garbiarní, potaše pre garbiarne, podvalov pre železnicu.

K najväčším vlastníkom lesov v trenčianskej oblasti v minulosti patrila šľachta, najmä feudáli vlastníci panstvo Trenčín. Tí sa kvôli užívaniu lesov často dostávali do sporov s mestom Trenčín, ktorému právo lovu zveri, rybačky a rúbania dreva v lesoch umožňovali kráľovské privilégia. Majitelia jednotlivých panstiev obmedzovali práva poddaných vo využívaní lesných produktov, limitovali výrub stavebného a palivového dreva a viazali ho na svoj súhlas, predpisovali množstvo dreva, ktorými boli poddaní povinní zásobovať domy šľachticov. V dedinách, kde pôsobili majstri pracujúci s drevom – tokári, kolári – bol vyhradený les, z ktorého mohli títo remeselníci za poplatok ťažiť drevo na svoje výrobky.

V polovici 19. storočia sa skončilo výhradné postavenie šľachty, pokiaľ ide o feudálne vlastníctvo lesov. K lesnej pôde sa postupne dostali i bohatí jednotlivci s neurodzeným pôvodom, pre ktorých sa les stal najmä prostriedkom podnikania. Podnikali však aj samotní šľachtickí majitelia, ako napríklad

Zayovci na svojom panstve v Uhrovci. Úroveň hospodárenia v lesoch bola rôzna, závisela najmä na vzťahu majiteľa k lesu. Súkromných vlastníkov lesa neviazala povinnosť hospodáriť podľa schváleného hospodárskeho plánu a to ani po vydaní uhorského lesného zákona z roku 1879. Organizovaná lesnícka služba dlho nebola súčasťou správy majetku panstiev. Napríklad v Uhrovci vznikol lesný úrad v 30. rokoch 19. storočia, hoci prvá zmienka o lesníkoch pochádza z roku 1772. Ešte predtým sa hájenie lesov zverovalo aj rustikálnym hájnikom.

Spotreba dreva v miestnom priemysle, stavebníctve a obchod s touto komoditou v trenčianskej oblasti podmienili výstavbu píl, drevoskladov a nevyhnutnosť riešiť spôsob odpravy dreva. Okrem povozov sa predovšetkým využívali vody Váhu na plavenie dreva a od konca 19. storočia bolo postavených niekoľko lesných železničiek – Luborča-Čerešienky, Trenčín – Selec, Bánovce – Kšinná. Dostupnosť drevnej suroviny umožnila vznik a prosperitu tovární na rôzne výrobky z dreva, sklárni a papierní.

Po prvej svetovej vojne sa zmenila štruktúra tunajších vlastníkov lesnej pôdy ako následok pozemkovej reformy. Lesy v trenčianskej oblasti patrili obciam, rôznym spoločenstvám vlastníkov – družstvám, urbárikom, cirkvi, bankám, súkromným firmám, veľkostatkárom a táto pestrá zmes vlastníkov niesla so sebou rôznorodosť v lesnom hospodárení. V tomto, medzivojnovom období sa začalo so zalesňovaním málo výnosných pasienkov, ktoré sa naplno realizovalo od druhej polovice 20. storočia už pod taktovkou Správy štátnych lesov v Trenčíne. Jej vznikom sa na tunajšej lesnej pôde začína písať už aj nová etapa – etapa histórie štátnych lesov.

Prípravovaná výstava, okrem nahliadnutia do vzdialenejšej histórie lesov trenčianskej oblasti, pripomenie návštevníkovi i najvýznamnejšie míľniky vo vývoji štátneho vlastníctva a správy lesov na území celého Slovenska a trenčianskej oblasti zvlášť. Autorky výstavy Mgr. Ľubica Miľanová a Mgr. Tatiana Figurová ju pripravovali s vedomím, že je stále veľmi veľa neodhalených miest v dejinách slovenského lesníctva, no i s vedomím, že to, čo poznáme a vieme, tvorí cennú a stáročiami spevnenú reťaz lesníckych vedomostí a skúseností.

Za pomoc pri príprave výstavy ďakujeme pracovníkom OZ Trenčín, PhDr. M. Šišmišovi, Ing. J. Balážovi a Trenčianskemu múzeu v Trenčíne. ■

Plte na Váhu, 1919

Jednoročné tendre na dodávky lesníckych prác: úspech malých a stredných firiem, historicky rekordný výnos pre štát

Lesy Českej republiky úspešne ukončili uzatváranie zmlúv jednoročného tendra na dodávku lesníckych prác pre tento rok. V tendroch uspelo spolu 27 lesníckych firiem, vo väčšine prípadov ide o malé a stredné podniky. Tržby z uzatvorených zmlúv dosiahli výšky 8,8 miliardy Kč (360,66 milióna eur) a reprezentujú objem dreva na úrovni 6,9 miliardy Kč (282,44 milióna eur). Najtransparentnejšie tendre v histórii štátneho podniku tak jednoznačne potvrdzujú správne nastavenie koncepcie hospodárenia Lesov ČR a teda aj parametrov dlhodobých tendrov od roku 2012.

„Tendre 2011 boli zavŕšené úspechom zvolenej koncepcie. Podarilo sa nám dosiahnuť výrazného nárastu výnosov z uzatvorených zmlúv v prospech Lesov ČR a teda aj štátu. Oproti rekordnému roku 2010 by sa saldo lesníckych činností malo zvýšiť o cca 1,5 miliardy Kč, t. j. o 31% na 6,4 miliardy korún pri zachovaní rovnakého objemu ťažby dreva aj pestovnej činnosti. V dôsledku toho Lesy ČR dosiahnu o 30% percent vyššie priemerné speňaženie každého m³ vyťaženého dreva, podľa úrovne ponukových cien 1278 Kč/m³ na lokalite, čo sa pochopiteľne prejaví na hospodárskom výsledku štátneho podniku v tomto roku,“ hovorí generálny riaditeľ Lesov ČR Svatopluk Sýkora.

V jednoročnom tendru výrazne uspeli firmy, ktoré podľa medzinárodne uznávaných kritérií EÚ patria medzi malé a stredné spoločnosti. Najväčší podiel jednotlivých zákaziek získali stredné (45 %) a malé podniky (37 %), veľké podniky získali 11 % (7 % nezistených).

Čo sa týka finančných objemov, opäť pripadá najviac na stredné podniky (40 %), nasledujú podniky veľké s 36 % a malé s 18 % (6 % nezistených). Kritika, že sú jednoročné tendre ušité na mieru iba niekoľkým veľkým firmám sa tak ukázala byť neopodstatnená. Podobne aj ďalšie kritické argumenty, ktoré sa po vyhlásení verejných zákaziek objavili, sa ukázali byť neopodstatnené. Ako ukazuje prax, mimo akúkoľvek pochybnosť nedochá-

dza k žiadnemu drancovaniu či prenájmom lesa, poškodzovaniu životného prostredia či zanedbávaniu pestovnej činnosti, ktorá bude v tomto roku opäť na rekordnej úrovni takmer dve miliardy Kč. Práce v lesoch sa nezastavili a vzhľadom na rovnaký objem ťaženého dreva v porovnaní s minulými rokmi nedošlo ani k ohrozeniu zamestnanosti; pre zaistenie ťažobnej a pestovnej činnosti je treba stále rovnaký počet ľudí.

V priebehu posledných týždňov došlo k podpisu iba niekoľkých zmlúv, veľká väčšina bola uzatvorená v priebehu decembra a januára, vďaka čomu nedošlo k prerušeniu prác v lesoch a na trh tak išlo dostatok dreva za spravodlivé ceny. Všetky lehoty boli v rámci verejnej zákazky prepočítané tak, aby bolo možné zmluvy podpísať už koncom minulého roka. Mierne oneskorenie v uzatváraní zmlúv ide tak plne na vrub niektorých účastníkov tendra, ktorí úmyselne opakovane nepreberali poštovné zásielky s výzvami na uzatvorenie zmlúv, podávali námietky a návrhy na preskúmanie na ÚOHS, alebo odstupovali od svojich „víťazných“ ponúk.

Spolu sú tak úspešne uzatvorené zmluvy na 104 (96,3%) zmluvných územných jednotkách (ZÚJ) z celkových 108, pričom 36 zmlúv je uzatvorených s uchádzačmi, ktorí sa umiestnili na 1. mieste, s 34 uchádzačmi na 2. mieste a 34 spoločnosťami z 3. miest. Iba v štyroch prípadoch (Frýdek-Místek, Náměšť nad Oslavou, Ledec nad Sázavou a Ronov nad Doubravou), odmietli prví traja uchádzači zmluvu uzatvoriť, verejná zákazka tak bola na týchto ZÚJ zrušená. Pre tieto jednotky je tak na druhú polovicu roka vyhlásené nové nadlimitné otvorené zadávacie konanie. Práca v lese bude v prvom polroku zaistená v nutnom rozsahu na čas do uzatvorenia zmluvy zmluvným partnerom vybraným v konaní bez zverejnenia. Pôjde najmä o tzv. náhodné ťažby, ochranu lesa pred kôrovcom, k nutné zalesňovacie práce. V druhej polovici roka budú na týchto ZÚJ prebiehať všetky práce tak, aby bol celkový rozsah ročných plánov splnený.

Úspešné zavŕšenie tendrov pomôže stabilizovať situáciu v celom lesníckom aj drevospracujúcom priemysle. Objem vyťaženého dreva zostáva rovnaký, k ohrozeniu zamestnanosti tak nemôže prísť. Na práce je potrebný stále rovnaký počet ľudí. Vďaka povinnosti zmluvných partnerov Lesov ČR dať do voľného predaja najmenej 20% dreva prostredníctvom verejného trhu, majú záujemcovia o drevo rovnaký prístup k drevnej hmote za spravodlivé ceny. Čas nethových výhod pre úzku skupinu firiem na úkor ostatných drevospracujúcich podnikov sa tak definitívne skončil. ■

Zbyněk Boublík

Semenársky závod Lesov ČR v Týništi nad Orlicí oslavuje 40 rokov od svojho založenia

Už 40 rokov svojej činnosti si v tomto roku pripomína Semenársky závod (SZ) Lesov ČR. SZ sídli vo východočeskom meste Týništi nad Orlicí a je svojho druhu ojedinelým zariadením v celej strednej Európe. Jeho základným poslaním je zaistenie dostatok kvalitného osiva lesných drevín pre obnovu lesa. Osivo zaisťuje nielen pre potreby štátneho podniku Lesy ČR, ale aj pre ostatných majiteľov a správcov lesa.

Semenársky podnik je vybavený špeciálnym technickým zariadením k šetrnému lúšteniu semennej suroviny (plodov a šišíek) a ďalšiemu spracovaniu osiva. Závod sa zaoberá tiež distribúciou a predajom semien lesných drevín koncovým odberateľom – lesným škôlkam.

Lesy ČR spravujú lesy naprieč celým územím štátu. Ide pritom o široké spektrum prírodných podmienok. Významnou úlohou štátneho podniku je preto zabezpečiť obnovu lesov v ich širokej rozmanitosti, vrátenie doplňovaní tých druhov, ktoré v sa minulosti z lesov stratili. K tomu je treba zaistiť potrebné množstvo osiva a z neho vypestovať kvalitné sadenice lesných drevín.

Lesy ČR venujú problematike kvality výsadbového materiálu veľkú pozornosť. Preto v minulom roku vydali (v poradí už tretiu) „Koncepciu zachovania a reprodukcie génových zdrojov lesných drevín u Lesov Českej republiky, š.p. na obdobie 2010 - 2019.“ Táto koncepcia sa venuje činnostiam spojeným so zaistením dostatočného rozsahu zdrojov reprodukčného materiálu lesných drevín a ich nasledovnému využívaniu. „Štyridsať rokov pôsobenia semenárskeho závodu je jedinečnou príležitosťou, ako jeho dôležitú úlohu priblížiť verejnosti. Semenársky závod Lesov ČR svojou náplňou stojí na počiatku odbornej starostlivosti o lesy väčšiny majiteľov a správcov v rámci ČR,“ hovorí výrobné technický riaditeľ Lesov ČR Vladimír Krchov.

Kvalitné zdroje lesných semien

„Naším záujmom je používať pri obnove lesných porastov sadbový materiál

najvyššej kvality. To znamená taký, ktorý je čím viac adaptovaný na miestne podmienky. Osobitú pozornosť venujeme vzácnym ekotypom všetkých druhov hospodárskych drevín, akými sú smrek, borovica, jedle, smrekovce, duby a buky. V starostlivosti o génové zdroje sa zameriavame aj na menej zastúpené dreviny ako breza plstnatá, jelša sivá, jablň planá, hruška alebo rôzne druhy jarabín," vysvetľuje riaditeľka Semenárskeho závodu Lesov ČR v Týništi nad Orlicí Zuzana Neznajová.

Ako minuloročný Medzinárodný rok biodiverzity, tak aj súčasný Medzinárodný rok lesov podtrhujú význam starostlivosti ako o produkčnú stránku lesov, tak aj o druhovú rozmanitosť. Práve druhová rozmanitosť zároveň podporuje ďalšie funkcie lesa - od vodohospodárskej, cez pôdochrannú až po estetickú. A preto podchytenie zdrojov menej bežných a vzácných drevín a ponuka ich osiva pre využitie pri obnove lesa je pre Semenárske podnik Lesov ČR dôležitou úlohou.

Garant pôvodu aj kvality reprodukčného materiálu

V rámci Lesov ČR je semenársky závod od roku 2010 jediným obchodným miestom s osivom. To znamená, že všetok predaj semennej suroviny a osiva sa realizuje prostredníctvom semenárskeho závodu. Zaistenie zberu semennej suroviny je koordinované v spolupráci s lesnými správmi a lesnými závodmi a to na základe každoročne spracovaného plánu zberu. Množstvo zberu je zaistované s ohľadom na dopyt škôlkárov, stavy zásob, úrodu aj predpokladaný rozsah zalesňovania. Zásoby osiva počítajú aj možným výskytom živelných kalamít a zvýšenou potrebou v prípade takýchto udalostí. Surovina (šišky), ktorá nie je určená k priamemu predaju, je v semenárskom závode spracovaná a získané osivo je ďalej uskladnené a to až na niekoľko rokov. Obecne platí, že s predlžujúcim sa časom uskladnenia môže kvalita osiva klesať.

Súčasťou činnosti Semenárskeho závodu LČR je aj aktívna ponuka služieb všetkým majiteľom lesa, odborným lesným hospodárom a pestovateľom sadbového materiálu. S tým súvisí aj propagácia lesného semenárstva ako samostatnej a dôležitej časti lesného hospodárstva, osveta formou účasti na akciách organizovaných štátnou správou, profesijnými organizáciami v lesnom hospodárstve i osveta u laickej verejnosti v rámci lesnej pedagogiky.

Pohľad do nedávnej histórie

Semenársky podnik v Týništi nad Orlicí bol zriadený k 1. 1. 1971. Skúšobná prevádzka prvej lúštiacej komory bola zahájená o päť mesiacov neskôr. Poskytoval svoje služby všetkým vtedajším podnikom štátnych lesov a po transformácii lesného hospodárstva v roku 1992 pokračuje v činnosti pre všetkých majiteľov lesa a pestovateľom reprodukčného materiálu lesných a okrasných drevín do súčasnosti. ■

Zbyněk Boublík

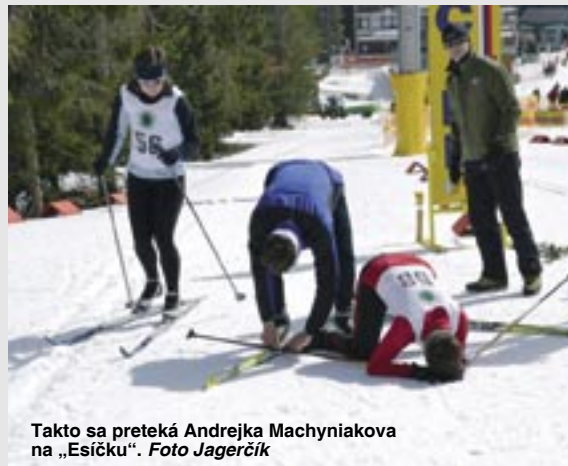

Majsterka a majster Slovenska lesníkov v lyžovaní na rok 2011. Foto Jagerčík

47. ročník Venerovského memoriálu na Štrbskom plese

Za krásneho počasia sa v dňoch 21. a 22. marca konal už 47. ročník Venerovského memoriálu na Štrbskom plese. Nakoľko situácia so snehom aj v tomto stredisku bola povážlivá, rozhodli sa usporiadatelia, že beh so strelbou sa uskutoční na zjazdovej trati tzv. Esíčku. Pretekári na bežkách lyžovali hore zjazdovkou aj keď miernou a na tých istých lyžiach sa aj spúšťali dole.

Náročný nebol iba beh, mnoho pretekárov okúsilo aj tvrdosť zjazdovky. Druhý deň bol príjemnejší a tak spustiť sa dole svahom na zjazdových lyžiach už nerobilo väčšine žiaden problém. Iba niektorí považovali za jednoduchšie vynechať jednu „zle“ postavenú bránu. Náš podnik reprezentovalo 26 kolegov, ktorí hlavne na bežeckej trati nechávali aj posledné sily - až takto sa bojovalo za farby podniku. To, že sme boli úspešní, sme potvrdili na druhý deň, kde sme získali obidva veľké poháre a to v celkovom hodnotení kategórie žien zvíťazila Andrea Machyniaková a v kategórii mužov Ľubomír Machyniak. Úspešní sme boli aj v ostatných

Takto sa preteká Andrejka Machyniaková na „Esíčku“. Foto Jagerčík

kategóriách a z celkovej počtu 18 pohárov náš podnik získal 9, čo je pri tretinovej účasti z celého štartovného poľa celkom sympatický výkon. Všetkým zúčastneným a podporovateľom tejto akcie sa chcem aj touto formou poďakovať. ■

Marián Jagerčík

Reprezentanti podniku po vyhlásení výsledkov

Ako sme uspeli na 43. ročníku EFNS v Švédskom Ostersunde

Združenie lesníkov – lyžiarov Slovenska sa už tradične zúčastnilo významného európskeho športového podujatia 43. ročníku EFNS, ktoré sa tentoraz konali vo Švédsku, v meste Ostersund. Preteky spájajú lesníkov a ich rodinných príslušníkov (cca 900 účastníkov z celej Európy) nielen profesionálne, ale aj športovo a spoločensky. V svojom príspevku, by sme Vám chceli priblížiť atmosféru tohto podujatia spolu aj s cestovateľskými zážitkami.

Výprava 40 lesníkov – bežcov z celého Slovenska vyrazila na sever Európy vo štvrtok večer 3. marca. V slovenskej výprave prevládali zamestnanci štátnych lesov, ktorých odcestovalo do Švédska 19. Neštátny sektor zastupovalo 15 lesníckych

podnikateľov a z TANAPU sa zúčastnilo šesť ľudí. V Poľsku sa k slovenskému družstvu pridalo aj ôsmi zamestnanci Lesov panstwowych, takže v autobuse sa zišla medzinárodná skupina športovcov, ktorí nemali problém spolu komunikovať a nielen o športových témach, ale aj o lesníckych. Cesta autobusom viedla cez Krakow, Berlín, do prístavu Rostock a potom nasledovala nočná osemhodinová plavba tražkom do prístavu Treleborg vo Švédsku.

Podujatie nám spestrila exkurzia hlavného mesta Štokholmu, ktorá bola spojená so zaujímavým výkladom turistickej sprievodkyne pochádzajúcej zo Slovenska. Večerná prechádzka po meste, keď sme sa uzímení vracali naspäť z centra mesta moderným metrom a nocľah v turistickom hoteli pod dlhom cestovaní autobusom boli príjemným relaxom. Ďalší deň bola už nedeľa. Počas doobedia sme si urobili vyhladkovú jazdu autobusom po meste, pričom záujemcovia mohli pokračovať v obhliadke plavbou loďou po zimnom Štokholme, pretože na rozdiel od Slovenska, tu bolo všetko biele.

Cestovanie autobusom pokračovalo poobede cca 600 km na sever, do športového strediska Ostersund, od Slovenska vzdialeného asi 2 300 km. Z autobusu sme mali pohľad na peknú prírodu, okolo diaľnice sa striedali brezové a ihličnaté lesy, zamrznuté jazerá, biele polia a lúky. Švédsko je obrovská krajina s počtom obyvateľov cca 10 miliónov, pričom väčšina z nich žije v mestách, z toho v hlavnom meste dva milióny. Vidiek je pomerne riedko obývaný. Okolo diaľnice sú väčšinou červeno-biele drevené domy, ktoré boli zaujímavé tým,

že v oknách domov svietili po jedna, alebo aj dve nočné lampy, čo večer vytváralo dojem príjemnej atmosféry a tepla domova. Domy neboli oplotené, väčšinou boli rovnaké, bez výrazných rozdielov. Z informácií sprievodkyne v Štokholme sme sa dozvedeli, že sociálny systém štátu zabezpečuje každému právo na bývanie tak sme počas celého pobytu nevideli bezdomovcov, alebo zobrajúcich ľudí. Mestá pôsobili dobrým dojmom – boli čisté a napriek množstvu snehu (v Ostersunde takmer 1 meter) boli vodiči veľmi ohľaduplní a na klzkých cestách už zďaleka brzdili a dávali prednosť chodcom na prechodoch. Všade bolo vidno opreté bicykle a dokonca na juhu Švédska, v meste Malmo pri spiatocnej ceste, sme videli veľké „bicyklové parkoviská“. V mestách jazdí oveľa menej áut a netvorí sa zápchy, ľudia využívajú bicykle na cestu do zamestnania – možno tip aj pre Slovensko. Do Ostersundu sme pricestovali v nedeľu večer, ubytovali sa v príjemnom penzióne v blízkosti centra mesta, v ktorom žije 58 000 obyvateľov.

V pondelok ráno, za slnečného dňa sa nám ukázalo mesto spolu s okolím v plnej paráde. Z penziónu sme mali výhľad na lyžiarsku zjazdovku, ktorá bola na ostrove uprostred veľkého zamrznutého jazera. Počas 5 – dňového pobytu v tomto meste bolo priaznivé počasie, neboli silné mrazy na rozdiel od Slovenska a snežilo len v stredu poobede, keď boli bežecké preteky. Kto mal záujem, mohol sa zúčastniť exkurzii do blízkeho okolia, ktoré boli rôzne zamerané – profesijne (napr. výroba biomas), ale aj športovo (skialpinistické lyžovanie v stredisku ARE) a záujmovo (ukážka bývania Laponcov, výroba syrov a čokolády) a iné. Každý mal možnosť vybrať si vo voľné dni (pondelok a štvrtok) nejaký zaujímavý program – niektorí si vyskúšali aj rýchlokorčuľovanie po zamrznutom jazere, ktoré je na tento účel vybavené niekoľkokilometrovými ľadovými traťami s možnosťou zapožičať si na to vhodné dlhé korčule.

V pondelok večer bolo oficiálne zahájenie pretekov spojené s „ohňovou show“ a vystúpením hudobnej skupiny. V porovnaní s 41. ročníkom EFNS, ktoré boli v r. 2009 na Donovaloch,

sme mali pocit, že na Slovensku sme venovali viac pozornosti kultúrnemu programu jedného dňa. V utorok bol oficiálny tréningový deň – tu sme mali možnosť vidieť a zabehať si na perfektných bežeckých tratiach vo veľkom športovom areáli, v ktorom sa konajú aj preteky svetového pohára v biatlone a bežekom lyžovaní. Na bežkách sme boli v podstate každý deň, aj okrem tréningu a pretekov, tak veľmi sa nám zapáčili trate s množstvom prírodného snehu. Trate boli pomerne náročné, so stúpaním a prudkými zjazdmi, ktoré boli ľadové a vyžadovali si veľkú opatrnosť pred úrazom – a ešte boli aj na očiach divákov pri vjazde do cieľa na štadión. V stredu sa konali preteky jednotlivcov – doobeda klasickým spôsobom – ženy 5 km, muži 10 km spolu so strelbou päť rán z malorážky na sklápacie terče. Pretekári boli rozdelení do vekových kategórií po 10 rokov. Poobede boli preteky v behu voľným štýlom, kde pretekárka Veronika Machyniaková v kategórii do 16 rokov získala zlatú medailu. Bol to veľký úspech mladej pretekárky, ktorá aj v rámci Slovenska dosahuje vynikajúce výsledky na pretekoch „starších žiakov“. Aj ostatní členovia našej výpravy sa nedali zahanbiť a každý sa snažil čo mu sily stačili. Veľmi pozitívne pôsobilo, keď diváci boli na najťažších „stupákokch“ a povzbudzovali nás hlasným krikom do tempa, že ani vydíchnuť sme si nemohli a museli „ťahat ďalej aj z posledných síl“. Výborné umiestnenie v silnej konkurencii dosiahli aj ďalší pretekári, napr. František Labuda 10, Lubomír Machyniak 11, Jozefína Kučeriková 7, Zdenka Dvorčáková 4, Dana Kráľova 9, Andrea Machyniaková 11...

V piatok sa konali preteky štafiet – celkovo sme zostavili štyri mužské a tri ženské štafety. Ženy bežali 3 x 5 km a muži 4 x 8 km. Najlepší výsledok dosiahla mužská štafeta na d 50 rokov v zložení: F.Labuda, O.Janigloš, D.Gerek, P.Krét ktorá obsadila pekné 9 miesto a ženská štafeta v zložení:

L. Burdová, A.Machyniaková a D.Kráľová ktorá obsadila 20 miesto. Večer bolo slávnostné vyhlásenie výsledkov spojené s výbornou večerou a príjemným posedením pri hudbe. Škoda len, že sme mali dohodnutý odchod autobusu o druhej hodine po polnoci a preto sme sa nemohli veľmi roztancovať a dlho sa zabávať. Čakala nás únavná cesta autobusom – cca 18 hodín do prístavu Treleborg a stadiaľ znovu nočná plavba do Rostocku. Ešteže sme mali zaplatené kajuty a bolo možné si oddýchnuť po ceste autobusom, kde sme strávili veľa času bez pohybu. Z Rostocku sme vyrazili v nedeľu ráno a znovu autobusom cez Nemecko a Poľsko až do 20:00 hod., kedy sme prešli poľsko-slovenské hranice. To už bolo v autobuse veselo, ozývala sa harmonika a spev, aj únava z cestovania upadala, keď sme už boli blízko domovov. Nabití pozitívnou energiou a zážitkami sme sa vrátili zase do bežného pracovného a rodinného života. Už pri lúčení sme si sľúbili, že sa znovu stretne o rok na ďalšom, v poradí už 44. ročníku EFNS, ktorý bude v r. 2012 v Nemecku vo Schwarzwalde, neďaleko nemecko-švajčiarskych hraníc. ■

Janka Jagerčíková

Vítavná Veronika

Štart štafety

„Pod parou“ – pokračovanie

Milan LONGAUER

Lubochnianska lesná železnica.

Ďalšia unikátna lesná železnica na Liptove. Približovanie dreva v minulosti bolo aj v Lubochnianskej doline riešené podobne ako na Čiernom Váhu, a síce splavovaním. Na tento účel boli vybudované na hornom toku rieky Lubochnianky, okolo roku 1812, dve klauzy pre lepšie vzdutie hladiny – Nižný a Vyšný Tajch. V roku 1902 bola postavená konská trať. V roku 1903 začali budovať trať, ktorá mala niekoľko naj...

- Prvá lesná železnica postavená Uhorskými kráľovskými lesmi
- Prvá elektrická trakcia na lesnej železnici v rámci strednej Eúopy
- Vlastná hydroelektrárň, vybavená dvomi Francisciho turbínami
- Na trati premávali dva exempláre elektrických lokomotív vyrobených špeciálne pre Lubochňu
- Využitie všetkých spôsobov pohonu: animálny, parný, elektrický aj motorový

Železnica mala svoju údolnú stanicu na drevosklade pri stanici Lubochňa na Košicko – bohumínskej železnici. Trať prechádzala cez kúpele Lubochňa a smerovala v dĺžke necelých 23 km (vrátane výhybiek a depa) pod Vyšný Tajch. Časť trate pokračovala aj vyššie ale len vo forme motorovej traktice.

Pre približovanie drevnej hmoty z bočných dolín sa stavali motorové traktice Vyšná Štefanová, Rakytovo, Močidlo a Nižné Čierňavy.

Rok 1921 priniesol nový rozvoj železnice z titulu povolenia verejnej osobnej dopravy.

Technické vybavenie pozostávalo z dvoch elektrických lokomotív od firmy Ganz és Társa Budapešť. Od roku 1916 tu premávala parná lokomotíva U 3575. Táto slúžila hlavne na odpratávanie snehu v zimných mesiacoch. V roku 1928 bola nasadená prvá malá lokomotíva Gebus. Nahradzovala hlavne pôvodnú konskú trakciu na bočných tratiach. Vozňový park tvorili oplnové a plošinové vozne na prepravu dreva. Na trase boli nasadené aj osobné vozne pre dopravu kúpeľných hostí z dielni v Lubochni. Počas SNP v roku 1944 slúžila železnica na zásobovanie materiálom pre partizánov. Priemerný ročný výkon pri preprave dreva bol 40 tis. m³. V roku 1957 prepravili na železnicike 96 tis. osôb.

V roku 1966 bola všetka preprava na lesnej železnicike v Lubochni zrušená. Elektrický vozeň a vlečný vozeň sa nachádzajú v technickom múzeu v Brne. Elektrárň slúži ako stála expozícia Lu-

Elektrická lokomotíva Ganz

bochnianskej lesnej železnici. ■

Zdroj: Národopisné múzeum L. Hrádok
(Stanislav Kameniar)
Foto: **Archív F. Bizub**

Lavíny

15. marec 2011 bol tým dňom, kedy sa široká verejnosť, odborníci a študenti TU vo Zvolene vo svojich priestoroch bývalej menzy stretli na prednáške Ing. Milana Longauera z LSR na tému „Lavíny“.

Táto akcia bola venovaná príležitosti Medzinárodného roku lesov a 55. výročie pádu lavíny v Kulichovej doline, kde v drevorubačskom domčeku prišlo o život 16 ľudí.

Pútavým rozprávaním na úvod predniesol zopár faktov o veľkých lavínových nešťastiach nielen doma, ale aj vo svete. Potom sa orientoval na vznik a pád lavín v našich podmienkach, hlavne v oblas-

tiach, ktoré dôverne pozná a to Staré Hory. Na dobových fotografiách demonštroval aj konkrétne technicko-pestovné opatrenia, ktoré sa budovali na zmiernenie tejto ničivej sily práve v oblasti Rybô.

A samotná prednáška v takmer úplne obsadenej miestnosti sa potom niesla v duchu výpovedí priamych účastníkov z lavínových nešťastí v Rybom a v Kulichovej doline. Dokonca sa podarilo získať od Ostravskej televízie film, ktorý priblížil práve pád lavíny v tejto doline. Premietnuté filmy s názormi lesníkov, náčelníka horskej služby a dnes už nežijúcich účastníkov pádu lavíny v Kulichovej doline ukončili túto nevšednú akciu na akademickej pôde. Myslím, že všetci účastníci si zo zaujímavej prednášky Ing. Longauera odniesli poučenie, že príroda sa k nám nespráva podľa žiadnych pravidiel a lavíny už vôbec nie.

Zostáva mi len poďakovať sa svojmu kolegovi za to, že som aj ja mala možnosť niečo sa bližšie dozvedieť o tomto prírodnom úkaze. ■

Zdenka Koubeková, LaDM

Polstoročie v horách Poľany

Milan LONGAUER

Dnes predstavujeme človeka, ktorý celý život strávil v romantickom prostredí Poľany. Ján Nôžka – lesník, poľovník a spisovateľ.

*Kto ste videli, slovenský bratia,
tej zbojníckej Poľany štít?
Skaliská, čo sa v oblakoch tratia,
jak by nebo chcely schytiť:
okolo bralísk bujné trávničky,
a hadie prte, oviec chodničky,
a výhľad čarovnej hory:
pod ňou sto dolín, sto dedín leží,
jak by kráľovná s vysokej veži
prezerala svoje dvory.*

Andrej Sládkovič. Detvan- II. Družina

Poľovačka na vlky ma priviedla na bývalé pracovisko spred štyridsiatich rokov, na Ľubiská pod Záhorskou skalou. Na fotografii autor knihy so synom. Povolanie sa dedí.

Kam viedli prvé kroky na lesníckom chodníčku Vášho života?

Môj rodný dom sa nachádza na očových lázoch v osade Obchoditá, časť Trpín. V tomto peknom lesnatom predhorí Poľany som bol už od útleho detstva v úzkom kontakte s prírodou a mohol som spoznávať jej zákonitosti. Otec a starý otec boli vášniví poľovníci. Práve s nimi som strávil v hore veľa času, zažil mnoho nezabudnuteľných zážitkov a poučných príhod. Bola to skutočná poľovnícka škola s ľuďmi, ktorí hore rozumeli, pretože v nej žili a boli jej súčasťou. Ako sa striedali ročné obdobia, prichádzali stále nové poznatky. Tajomstvá a zákony prírody som mohol vďaka svojim veľkým učiteľom odhaľovať prakticky každodenne.

Domčeky na jednotlivých usadlostiach boli obklopené obrobenými poličkami, ovoc-

Škodník od Záhorskej skaly, vek 8 rokov, ulovený v septembri 1970.

nými záhradami a lúkami. V okolitých lesoch rástli predovšetkým duby, buky a spolu s vtrúseným hrabom poskytovali lesnej zveri úkryt i potravu. Lúky boli v lete plné kvetov, v dubinách voňali jahody a rástlo veľa hribov. Les bol plný života, srnčia zver sa dala pozorovať z okna môjho rodného domu, ako sa po večeroch popásala na obhospodarovných lúkach porastených kobercom mladšej zelenej trávy a pestrofarebných kvetov.

Detstvo prežité v lone prírody priamo predurčovalo môj kladný vzťah k poľovníctvu a lesníctvu. Mám dvoch bratov, staršieho Juraja a mladšieho Milana, ktorí sa tiež stali lesníkmi. V súčasnosti sme už všetci traja na dôchodku.

Aký vietor Vás zavial do krásneho prostredia Poľany?

Predškolskú lesnícku prax začiatkom šesťdesiatych rokov minulého storočia som vykonával u bývalého LZ Vígláš na poľesi Bujačie. Táto práca bola pre mňa veľmi poučná a zaujímavá. Podieľal som sa hlavne na meraní vyťaženého dreva, zatriedovaní zmanipulovaných sortimentov a vydávaní dopravných lístkov na odvoz dreva. S lesníkmi a vedúcim poľesia som pracoval na vyznačovaní výchovných a rubných ťažieb dreva a venoval sa aj ďalšej práci, ktorá súvisela s lesníctvom.

Po ukončení Strednej lesníckej školy v Banskej Štiavnici som nastúpil ako lesník u LZ Kriváň, konkrétne na polesie Snohy do krásnej hriňovskej časti Poľany. Po čase som sa oženil, s manželkou Oľgou sa nám rodina postupne rozrástla o dcéru Oľgu a syna Janka. Horáreň na samote Záhorská a neskôršie horáreň v Snohách sa načas stala našim novým domovom.

V horách Poľany rástli v minulosti karpatské pralesy prevažne v drevinovom zastúpení buk, jedľa a smrek, ktoré dorastali do úctyhodných rozmerov. Ich priaznivé stanoviskové podmienky sa preniesli aj do dnešných lesov hospodárskych s dobrou bonitou a vysokou

A bolo rozhodnuté. Po úspešnom doprevádzaní otca na srnca bolo isté, že tiež budem poľovníkom.

zásobou drevnej hmoty. Lesné porasty popretkávané lúkami, horskými bystrinami vytvárajú aj vďaka svojej úživnosti dokonalé prostredie pre rôzne druhy živočíchov, z ktorých na Poľane najviac vyniká jelenia zver. Práca lesníka a poľovníka v tejto dá sa ešte povedať panenskej časti prírody bola a stále je veľmi zaujímavá. Bol to dobrý vietor, ktorý ma zavial do otvoreného náručia Poľany.

Poľana bola vyhlásená za Chránenú poľovnú oblasť. (Určite máte veľa zážitkov zo stretnutí s voľne žijúcou zverou.)

Vyhlasenie Poľany za CHPO bolo správne rozhodnutie. Výsledky dosiahnuté v chove a love sa pri prezentácii ulovených trofejí na poľovníckych výstavách nedajú prehliadnuť. V čase druhej svetovej vojny bola z hôr Poľany prinesená trofej jeleňa s bodovou hodnotou 241,70 bodov. „Trofej neznámeho strelca“ sa v tom čase zaradila na popredné miesta svetových tabuliek. V roku 1961 Ing. Juraj Höher, pracovník PR ŠL v Banskej Bystrici, ulovil v oblasti Poľany jeleňa s bodovou hodnotou parožia 240,65 bodov. Takmer tridsať rokov jej medzi jeleniami trofejami na Slovensku patrilo prvé miesto a prekonaná bola iba raz. Za obdobie od vyhlásenia CHPO bolo na Poľane ulovených vyše štyridsať zlatých jeleňov, ktoré

Starý jeleň s parožím v lyku.

potvrďujú kvalitnú populáciu jelenej zveri v tejto oblasti.

Mať tú česť pracovať v tejto výnimočnej oblasti z hľadiska poľovníckeho ako aj lesníckeho zaväzuje k pracovitosi a zodpovednosti. Bolo a stále je potrebné vynaložiť značné úsilie, aby v ťažkých zimných mesiacoch boli „krmelce“ naplnené kvalitným, včas pripraveným voňavým senom z horských lúk. V minulosti sa kosilo iba ručne a nebolo ničím výnimočným vidieť koncom júna aj sto zoradených koscov, po ktorých zostali lúky vykosené až po hranicu lesa. Tiež treba tlmieť takzvaných predátorov na únosnú mieru. Odmenou za dobre vykonanú starostlivosť o zver býva pre lesníka nájdenie pekných zhodov alebo ulovenie trofejovej zveri v rámci selektívneho odstrelu.

Medveď – obor. Jeden z najmohutnejších obyvateľov Poľany, odhadovaná hmotnosť 300 kg.

Veľkoškôlka Kraje, jún 1976. Pracovná skupina na fotografii len pózuje, sadenice sme proti zaburineniu ošetrovali chemicky. Vzdadu autor knihy s pestovateľom LZ Ing. Martinom Malčekom.

A čo medvede? Videl som fotografický materiál z Poľany, kde mal každý jediniec svoje meno.

Kým v tridsiatych rokoch minulého storočia bol medveď pred vyhynutím, stretnutie s ním v hore bolo životnou udalosťou. V súčasnosti sa im mimoriadne darí a ich počty prevyšujú únosné stavy takmer trojnásobne. Vonkajší zamestnanci, teda tí, čo chodia po hore, odhadujú počet medvedov žijúcich na Slovensku na 1100 až 1300 kusov. Stretnutie s medveďom v lese je dnes takmer dennou záležitosťou. Poľovníci chodia po lese so zbraňou a dokážu sa vyhnúť priamemu kontaktu s medveďom. Horšie je to s náhodnými turistami a zberačmi lesných plodov. Nie každému sa podarí obísť miesto, kde sa v danom čase môže medveď nachádzať. Nebezpečná býva najmä medvedica s mladými, no nevyspytateľné správanie môžeme zažiť aj u samotára.

Raz pri dohľadávaní medvedice postrelenej hosťom som išiel s farbiarom v jej stopách. Neustále padal nový sneh, prikrýval stopy a tak nám sťažoval dohľadávku. Odrazu sa do stôp postrelenej medvedice pripojili ľudské stopy a cestou – ne cestou ju nasledovali vyše kilometra. S kolegami sme rozmýšľali, kto sa na tomto odľahlom mieste a v takom nečase môže nachádzať. Stopár bol náhodný turista, ktorý zabľúdl – stratil chodník a myslil si, že ide po ľudských stopách. Mal naozaj veľké šťastie, že na postrelenú medvedicu nenatrafil.

Predpokladám, že Vaše bohaté životné skúsenosti a poznatky z krásnej prírody okolia Poľany boli inšpirujúcim podnetom pre napísanie knihy.

Rád si prečítam dobrú knihu, v ktorej lesníci a poľovníci opisujú svoje skúsenosti a zážitky pri stretnutiach so zverou. Stalo sa tradíciou, že pri životných jubileách alebo iných príležitostiach som od členov svojej rodiny dostal práve knihu a vždy ma veľmi potešila. Keďže rád čítam takúto literatúru, rodina mi navrhla, aby som sa aj ja pokúsil napísať niekoľko príbehov. Veď skúsenosti a zážitkov zo svojho celoživotného pôsobenia ako lesníka a poľovníka mám naozaj dosť. A z iného pohľadu, čo nie je napísané, ako keby ani nebolo a rýchlo upadne do zabudnutia. Dal som sa teda nahovoriť. Syn Janko ide tiež v mojich stopách, poskytol mi fotografie, dcéra pomohla s úpravou textov a spoločnými silami sme sa dopracovali k vydaniu knihy. Dostala pomenovanie podľa miesta, kde som prakticky pol storočia pracoval – V horách Poľany.

Vychovali ste aj nasledovníka, Váš syn pokračuje vo Vašich stopách. Pomáha aj pri literárnej činnosti?

Hovorí sa, že láska k prírode a horárske remeslo sa dedí. Roky mladosti prežité v peknom prostredí Poľany aj tentoraz rozhodli o budúcom povolani. Niektoré príbehy opísané v mojej knihe sme spolu zažili, iné prekonzoľovali. Bavi ho fotografovanie a filmovanie. Okrem inej zveri má nafotenu veľmi peknu kolekciu medvedov, ktoré majú dokonca aj mená. Na Levických poľovníckych dňoch sa prezentoval dokumentárnym filmom CHPO Poľana a vo svojej kategórii sa umiestnil na druhom mieste. Možno v budúcnosti, ak bude viac času, z pripravených materiálov vyjde aj jeho dielo s fotografiami z čarokrásnej Poľany.

Pár slov na záver

Keďže kniha obsahuje viac ako šesťdesiat

príbehov rozdelených do jedenástich kapitol (Keď sa poľovníctvo stane povolanim, Stretnutia s medveďmi, V rýsich stopách, Vlky na Poľane, Z rozprávania starých poľovníkov atď.), nebolo jednoduché vybrať len jednu poviedku. Čitateľom časopisu Lesník som sa nakoniec rozhodol ponúknuť príbeh zo súčasnosti „Nakoniec to dobre dopadlo alebo skoro ho vyvábala.“ Reakcie čitateľov mojej knihy, otázky a pripomienky uvítam na adrese j.nozka@gmail.com.

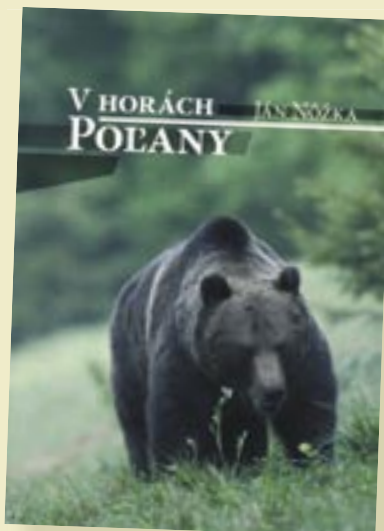
Všetkým lesníkom a milovníkom prírody prajem veľa zdravia, elánu v práci a do budúcnosti menej reorganizácií v lesnom hospodárstve. ■

Vyradené z chovu. Zhora nadol: škodníky od Záhorskej skaly, spod Zelobudskej a z Priehyby.

Nakoniec to dobre dopadlo alebo skoro ho vyvábala

Ján NÔŽKA

Pracovná skupina, v ktorej bola aj moja manželka, vykonávala v neskorej jeseni ochranu stromčekov náterom proti ohryzu zverou. Keď prišla z práce domov, rozprávala mi, že v lokalite Hroncová v prvom východisku, keď dokončovali natieranie stromčekov, nastal veľký lomoz. Údajne tu bol zalahnutý a vyrušený veľký diviak. Pýtal som sa, či ho aj videla. „Ja nie, stromčeky boli husté, len som ho počula popri mne utekať. Ale Peter, ktorý tiež natieral sadenice, ho videl úplne zblízka,“ odpovedala mi.

Uvedená lokalita bola v našom poľovnom revíri, asi tristo metrov od môjho rodného domu, kde teraz býva brat Juraj. Keď som sa zakrátko vybral navštíviť túto časť revíru, zastavil som sa u brata. Porozprával som mu o veľkom diviakovi a navrhol som mu, aby sme sa tam išli pozrieť. Dohodli sme sa, že on pôjde do rúbaniska od vrchnej strany a ja sa budem pohybovať v dolnej časti. Hrebienok rúbaniska tvorila vyššia časť prirodzeného zmladenia duba s hrabom a bukom, nie viac ako desať árov. Predpokladali sme, že práve tu bol

minule zalahnutý veľký diviak. Ostatná časť bola nízka, len do jedného metra. Juraja nebolo potrebné dlho prehovárať. Guľovnícu prehodil cez plece, do ruky si vzal palicu a išli sme. Po krátkom čase od nášho vstupu do rúbaniska som počul, ako si niečo nahlas rozpráva. Boli sme od seba vzdialení len približne sedemdesiat metrov. Sprvu sa nedialo nič. Len odrazu ticho prerušil veľký lomoz, rev medveďa a kriek Juraja. Už som vedel, čo sa deje. S puškou v ruke som sa rozbehol do kopca brániť ho. No neprebehol som ani desať metrov a už som zbadal medveďa, ako sa hrnú dolu svahom smerom ku mne. Postavil som sa k dubu a obzeral si celú medvediu rodinu. Vpredu bežala asi stopäťdesiatkilogramová medvedica a za ňou tri dvojročné medvediatá. Jedno prebehlo popri mne, nie ďalej ako päť metrov. Keď sme sa stretli, Juraj povedal: „Ešte som tak blízko pri medveďovi nebol. Ako som postupoval ponad zmladenie, do toho najhustejšieho som hodil skalú a medveď vybehol s revom a otvorenou papulou oproti mne. Bol odo mňa asi päť metrov, len sa mu tak zuby žltli! Pušku som už držal v ruke, ale neviem, či by som bol stíhol vystreliť.“ Juraj si myslel, že tam bol len jeden medveď. Ten, ktorého videl. Až odo mňa sa dozvedel, čo tam všetko bolo: medvedica s tromi odrastenými, asi päťdesiatkilogramovými mláďatami. Vylakaný z medveďov nebol, veď za celý život služby ako lesník a poľovník toho už zažil dosť. Ja som to bral s humorom, bol som rád, že všetko dobre dopadlo. Teraz sme uvažovali, čo videla pracovná skupina pri ošetrovaní stromčekov. Pýtal som sa Petra: „Tak čo si videl na Hroncovej? Bol to diviak alebo medveď?“ „No neviem,“ odpovedal a pokračoval: „Niečo veľké čierne predo mnou vyskočilo a utekalo pomedzi ženy preč.“ Keď som sa o niekoľko dní znovu stretol s Jurajom, pýtal som sa ho, či nejde ešte raz pohľadať toho veľkého diviaka. Povedal mi, že môžeme, ale miesta si vymeníme. Tentoraz do húštiny pôjdem ja.

Čo k tomu ešte dodať? Uvedená príhoda sa odohrala v jeseni po roku 2000. Medvede sú veľmi premnožené, sťahujú sa z hôr Poľany blízko k ľudským obydliam, kde navštevujú ovocné sady, lány pšenice a kukurice hlboko v poli. Výnimkou nie sú ani potrhané domáce zvieratá, najmä ovce. ■

Úlovok vlka v horách Poľany nie je ojedinelý. Na fotografii úspešný strelec Milan Nôžka s bratom, autorom knihy.

Predchádzajme vzniku požiarov v lesnom hospodárstve

Po dlhej zime sa jar začína ozývať naplno – zobudením prírody, pohybom živočíchov, ale aj činnosťou človeka. Zvýšené riziko prinášajú typicky jarne požiare, spôsobené neopatrnosťou pri spaľovaní odpadov v záhradách, na poliach, lúkach, alebo pri lese. Hasiči varujú najmä pred tradičným nešvárom – vypaľovaním suchej trávy, čo je činnosť veľmi nebezpečná a zo zákona zakázaná. Bohužiaľ, ani jeden rok nie je výnimkou. Nie je tomu tak ani v tomto roku, keď u nášho podniku zatiaľ síce evidujeme len štyri požiare, ale so spôsobenou škodou cez 23 000 € a zničením porastovej plochy viac ako na šiestich hektároch. Príčina vzniku požiarov je vo väčšine neznáma, ale v konečnom dôsledku za vznik týchto požiarov zodpovedá vždy človek.

Málokto si uvedomuje, že tieto aktivity priamo ohrozujú ľudské životy! Zdanlivo taká bezpečná činnosť, akou je spaľovanie zhrabaných porastov, môže spôsobiť neblahé následky. Oheň v otvorenom priestore sa môže veľmi rýchlo vymknúť kontrole a spôsobiť tak škody nielen na životoch, ale aj na majetku, či v životnom prostredí, ale tiež aj ekologické škody, napr. stratou časti lesa, či úhynom živočíchov. Stačí trochu neopatrnosti, nepozornosti, či panika.

V posledných dňoch sa začínajú množiť požiare v prírodnom prostredí – požiare suchej trávy, krovín, lesných porastov, ale aj odpadov. Teplé jarne počasie láka ľudí k spaľovaniu biologického odpadu (zvyšky starej trávy, listia, vetiev).

Pamätajte na to, že vypaľovanie porastov je podľa zákona o ochrane pred požiarimi striktné zakázané! V prípade porušenia tohto zákazu hrozí podľa zákona fyzickej osobe pokuta až do výšky 331 €, resp. v blokovom konaní do výšky 100 €, právnickej osobe alebo fyzickej osobe-podnikateľovi môžu hasiči uložiť pokutu až do výšky 16 596 €.

Občania by sa mali oboznámiť aj so všeobecne záväznými nariadeniami obce, ktoré vo väčšine prípadov upravujú aj spôsob spaľovania odpadov na voľnom

priestranstve – a niekedy aj zakazujú. Spaľovanie nie je jediný spôsob, ako sa zbaviť biologického odpadu, je možné zbaviť sa ho napr. kompostovaním, ukladaním do špeciálnych kontajnerov, alebo do zberných dvorov.

Nech je pre nás všetkých varovaním, že mesiac apríl dlhodobo patrí medzi mesiace, keď horí najčastejšie. Aj keď v minulom roku horelo u nášho podniku minimálne, len 12 lesných požiarov za rok. Veľmi záleží na počasí, napr. najviac horelo v rokoch 2002 a 2003 vplyvom klimatických podmienok (nadmerné sucho a teplo). Vďaka nim výnimkou neprestávajú byť požiare lesných a trávnatých porastov aj v ostatných častiach roka.

Základné opatrenia, zamerané na **vlastníkov, správcov alebo obhospodarovateľov lesa**, resp. tých, ktorí obhospodarujú lesné pozemky sú obsiahnuté v povinnostiach, ktoré vyplývajú zo zákona NR SR č. 314/2001 Z.z. o ochrane pred požiarimi v znení neskorších predpisov, ako aj vykonávacej vyhlášky MV SR č. 121/2002 Z.z. o požiarnej prevencii:

Čo hovorí zákon

Vlastník lesa, správca alebo obhospodarovateľ lesa na účely predchá-

Požiar Orlová

dzania vzniku požiaru lesa je povinný budovať na lesných pozemkoch na vyznačených miestach len ohniská zabezpečené proti voľnému šíreniu ohňa, zabezpečovať ich označenie a označenie zákazu zakladania ohňa mimo zabezpečených ohnísk, spracúvať mapové podklady, do ktorých vyznačí všetky dôležité údaje z hľadiska ochrany pred požiarimi, vykonávať ich aktualizáciu a na požiadanie ich poskytovať okresnému riaditeľstvu, zabezpečovať v čase zvýšeného nebezpečenstva vzniku požiaru hliadkovaciu činnosť, spracúvať osobitné protipožiarne opatrenia pre plochy lesa postihnuté živelnou pohromou.

Vlastník lesa, správca, alebo obhospodarovateľ lesa na účinné zdolávanie požiaru lesa je povinný zabezpečovať potrebné množstvo protipožiarneho náradia, zabezpečovať, aby každý pracovný stroj používaný pri spracovaní dreva a zvyškov po ťažbe bol vybavený aspoň jedným prenosným hasiacim prístrojom vhodného druhu s hmotnosťou náplne hasiacej látky najmenej 5 kg, udržiavať lesnú dopravnú sieť a zdroje vody na hasenie požiarov v stave umožňujúcom príjazd hasičskej techniky a uskutočnenie zásahu, vytvárať rozčleňovacie pásy a priesečky v lese.

A čo vyhláška

- **vykonávanie hliadkovej činnosti**, v čase zvýšeného nebezpečenstva vzniku požiaru sa vykonáva najmä v dňoch pracovného pokoja a v mimopracovnom čase, a to formou pochôdzok, kamerovým systémom, leteckým protipožiarnym monitoringom, alebo iným vhodným spôsobom. Pre osoby vykonávajúce hliadkovaciu činnosť formou pochôdzok sa vypracúva časový harmonogram s určením trasy pochôdzok alebo sa určujú vyhlídkové terénne miesta. Osoby vykonávajúce hliadkovaciu činnosť musia byť vybavené telekomunikačným zariadením využiteľným na oznámenie vzniku požiaru. O vykonanej hliadkovej činnosti sa vedie písomná dokumentácia, ktorá obsahuje najmä mená a podpisy osôb, ktoré vykonávali hliadkovaciu činnosť, dátum a čas začatia a ukončenia hliadkovej činnosti a zistené skutočnosti, ktoré majú alebo môžu mať vplyv na vznik požiaru lesa, jeho šírenie a likvidáciu.

- **zabezpečenie a umiestnenie požadovaného a potrebného množstva protipožiarneho náradia** sa zabezpečuje podľa plošnej výmery lesa a umiestňuje sa na dostupnom mieste v týchto počtoch a druhoch: od 10 ha do 100 ha najmenej 15 kusov náradia aspoň troch druhov (lo-

Hasenie požiaru

paty, motyky, hrable, krompáče a sekery), nad 100 ha do 1 000 ha najmenej 40 kusov náradia aspoň štyroch druhov (lopaty, motyky, hrable, krompáče a sekery) a jedna motorová píla, nad 1 000 ha najmenej 60 kusov náradia aspoň štyroch druhov (lopaty, motyky, sekery, hrable, krompáče a široké lopaty), tri motorové pily a tri vhodné ručné striekačky

- **osobitné protipožiarne opatrenia sa vypracúvajú pre plochy lesa s výskytom plošného poškodenia lesného porastu živelnou pohromou**, ktorých obsahom je najmä odstraňovanie dreva poškodeného škodlivým abiotickým činiteľom, okrem stojacich živých stromov, do vzdialenosti 30 m od stavieb a vodných zdrojov vhodných na hasenie požiarov, vytváranie protipožiarnych rozčleňovacích pásov a protipožiarnych rozčleňovacích priesekov na rozdelenie plochy postihnutej živelnou pohromou na plochy s rozlohou najviac 10 ha, vyčlenenie plôch na sústredovanie zvyškov po ťažbe určenej na ďalšie spracovanie s celoobvodovým ochranným pásom so šírkou najmenej 10 m, z ktorého je odstránený horľavý materiál

- okrem týchto preventívnych opatrení hasiči pri zásahu využívajú aj vodné zdroje a lesné cesty, ktoré sa nachádzajú v lese a mali by zostať neustále prístupné a priechodné, nakoľko požiar sa lokalitu nevyberá. Podľa vyhlášky sa za zdroj vody na hasenie požiarov považuje rieka, potok, jazero, studňa, požiarňa nádrž, alebo iný prírodný vodný zdroj, alebo umelý vodný zdroj využiteľný hasičskou technikou na hasenie vzhľadom na výdatnosť zdroja a jeho prístupnosť. Miesto na čerpanie vody hasičskou technikou má hĺbku vody najmenej 0,5 m. Vodný zdroj na čerpanie vody leteckou technikou je vodná plocha s rozmermi najmenej 100 m x 50 m a s hĺbkou vody najmenej 1,5 m. Pre hasičskú techniku je použiteľná lesná cesta 1. triedy až 3. triedy, vrátane zväžnice.

Taktiež pri nedodržiavaní uvedených opatrení orgány štátnej správy na úseku ochrany pred požiarimi na úrovni okresu vykonávajúce každoročne protipožiarne kontroly na právnych subjektoch, ktoré vlastnia alebo užívajú lesné pozemky, a v prípade neplnenia určených povinností môžu uložiť sankcie až do **výšky 16 596 €** v súlade s § 59 ods. 2 písm. k) zákona č. 314/2001 Z.z. o ochrane pred požiarimi.

Z uvedených opatrení vyplýva, že povinnosti vlastníkov lesov sú dané a pri ich nedodržiavaní aj sankcionované. Okrem týchto opatrení je ale potrebné si najviac všimnúť ľudí, ktorí sa pohybujú v blízkosti lesov a tých, ktorým je hlavným športom vypaľovanie, lebo oheň v suchej trávě sa šíri veľmi rýchlo a hlavne nepredvídateľne, a do lesov väčšinou nebýva ďaleko. ■

Marián Jagerčík

Veľká hora

Zemplínske poľovnícke dni

Už po ôsmkrát sa stretli poľovníci a priatelia prírody na Zemplínskych poľovníckych dňoch, ktoré sa tohto roku konali v Hoteli Družba v Michalovciach. Spoluorganizátormi akcie boli Slovenská poľovnícka komora prostredníctvom Oko SPZ Michalovce, Trebišov a Sobrance, Univerzita veterinárneho lekárstva a farmácie v Košiciach a LESY SR, š.p. Banská Bystrica – Odštepny závod Sobrance. Pozvanie na podujatie prijali MVDr. Gabriel Csicsai, PhD. – štátny tajomník Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka, Ing. Igor Olajec – generálny riaditeľ sekcie lesného hospodárstva a spracovania dreva, ako aj Ing. Tibor Lebocký – prezident Slovenskej poľovníckej komory a Slovenského poľovníckeho zväzu.

Spolu bolo vystavených takmer 700 trofejí. Najväčšie zastúpenie mali trofeje srnčej zveri, no nechýbali ani lebky jazvecov, psíkov medvedíkovitých a vlka. Najsilnejšia trofej jeleňa bola ulovená v PZ „Jeleň Koňuš“ s hodnotením 208,19 bodov CIC. Najlepšia trofej daniela mala 202,22 bodov CIC a bola ulo-

vená v PZ „Srniec Trhovište“. Trofej srnca s najvyšším ohodnotením 147,43 bodov CIC pochádzala z PZ „Holub Sobrance“. Najsilnejší muflón bol ulovený v režimnom poľovnom revíri OZ Sobrance „Slánske vrchy II.“ a dosiahol 205,20 bodov CIC.

Súčasťou prehliadky trofejí bol seminár týkajúci sa aktuálnych otázok poľovníctva na južnom Zemplíne. Odborné referáty predniesli Ing. Igor Olajec, Prof. Ing. Juraj Ciberej, CSc., Ing. Daniel Živčák a Ing. Matúš Hanko. Prehliadka bola spestrená predajom loveckých nožov, kníh o prírode, výrobkov z keramiky, poľovníckych potrieb a oblečenia. Na výstave nechýbali ani obrazy s poľovníckou tematikou od Ing. Igora Gavulu. Deti mali najväčšiu radosť z ukážok vypreparovaných zvierat.

Kvalita Zemplínskych poľovníckych dní sa každým rokom zvyšuje. Verím, že aj povedomie poľovníkov sa bude stále zlepšovať a v budúcnosti bude na prehliadke viac hodnotných trofejí a menej nesprávne ulovenej zveri. ■

Lucia Hanková, OZ Sobrance

Ukážky preparátov

Prehliadka zaujala aj najmenších

Pozvánka - celoštátna výstava Poľovníctvo a príroda 2011

Slovenský poľovnícky zväz a Slovenská poľovnícka komora usporiadajú v dňoch 15. – 19. júna 2011 celoštátnu výstavu s medzinárodnou účasťou **Poľovníctvo a príroda 2011**. Výstava sa uskutoční v priestoroch výstavniska **Incheba Expo v Bratislave**, v mesiaci jún, ktorý je **mesiacom poľovníctva a ochrany prírody**. Záštitu Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR nad výstavou osobne prevzal minister Zsolt Simon.

Už dnes si dovoľujeme pozvať širokú poľovnícku odbornú i laickú verejnosť, priateľov poľovníctva a prírody na návštevu tohto jedinečného podujatia, ktoré sa koná tradične raz za päť rokov. Verejnosť bude mať možnosť zhladať najkvalitnejšie poľovnícke trofeje z celého Slovenska a zo zahraničia, nebudú chýbať ani exotické trofeje a preparáty zo sveta, exkluzívna a jedinečná zbierka „Jeleňovité sveta“, zaujímavé exponáty, zúčastníť sa na bohatom programe, vrátane sprievodných podujatí, či navštíviť stánky odborných a záujmových vystavovateľov, stánky komerčných vystavovateľov s tematikou poľovníctva a ochrany prírody. ■

Kancelária Slovenskej poľovníckej komory
Kancelária Slovenského poľovníckeho zväzu

Stručná história lesníckej školy v Banskej Štiavnici

Viliam STOCKMANN

Časť III. Vývoj školy v Prvej Československej republike (1918 -1939) a Slovenskom štáte (1939 -1945)

PRVÁ ČESKOSLOVENSKÁ REPUBLIKA

Československé vojsko obsadilo Banskú Štiavnicu 7. januára 1919. Na druhý deň pricestovali vládni poverenci ministra s plnou mocou pre správu Slovenska dr. Vavra Šrobára, menovite aj Ing. dr. Karel Šiman, hlavný inšpektor lesníckych škôl za Ministerstvo pôdohospodárstva. Komisia sa zišla s rektorom vysokej školy Gejzom Rézom aby prevzala školu do československej správy. Rektor školy Gejza Réz odprel zložiť sľub vernosti Československej republike, čo znemožnilo obnovenie vysokoškolskej výučby v Banskej Štiavnici. Dňa 24. januára 1919 predložil rektorát československým orgánom zoznam inventárnych predmetov vysokej školy. Podľa neho bolo odvezených 69 991 predmetov (vrátane kníh). Nestačil sa odviezť nábytok a rozmernejšie predmety, mnohé sa zmocnili banské úrady a veľkú časť predmetov zničilo maďarské i československé vojsko, ale aj rabujúci občania.

Dedičkou existujúcich budov a zariadení po Vysokej škole baníckej a lesníckej v Banskej Štiavnici sa stala **Československá stredná lesnícka škola** zriadená Výnosom Ministerstva zemédelství v Prahe z 19. mája a 3. júna 1919. Táto prevzala budovy bývalého Lesníckeho odboru, školské polesie v Kysihýbli a obe botanické záhrady v Banskej Štiavnici. Výskumný ústav bol premenovaný na Ústav lesníckej biológie v Banskej Štiavnici, vrátane jeho výskumnej, pokusnej stanici v Kysihýbli. Výskumný ústav kompetenčne spadal pod riaditeľstvo lesníckej školy, odborne pod Štátny výskumný ústav pestovania lesov a lesnícku biológiu v Brne.

Ešte v tom istom roku sa konali aj prvé prijímacie skúšky – 29. septembra pre uchádzačov s materinským jazykom slovenským a 30. septembra pre uchádzačov s materinským jazykom českým.

V októbri 1919 bol slávnostne otvorený I. ročník nového školského roku v ktorom bolo len 19 poslucháčov. Prvým riaditeľom sa stal **Dr. Ing. PhDr. h.c.**

Rudolf Haša, ktorý predpísanú služobnú prisahu zložil 26. mája 1919 v práve premenovanom Prešporku na Bratislavu. Riaditeľ Dr. Haša musel vyriešiť množstvo problémov s fungovaním novej školy, medziiným získať nové zariadenie budovy.

Okrem jedného boli všetci profesori českej národnosti, čo bolo v tomto období veľkým prínosom pre slovenský kultúrny rozvoj nemecko-maďarského mesta Banskej Štiavnice.

Po prekonaní počiatočných ťažkostí pri zriaďovaní školy (vyšší vek študentov, ubytovanie – spočiatku na druhom poschodí školy, stravovanie) v r. 1920 R. Haša odchádza ako profesor na Vysokú školu poľnohospodársku do Brna.

Druhým riaditeľom školy sa stáva **Ing. Miloš Adamička** (1920-1925).

Z Liptovského Hrádku prichádza profesor zoológie, ochrany lesa, poľovníctva a rybárstva Ing. Teodor Pitel, ďalej dr. Ing. Ján Kohút a Ing. Karol Kozlík.

V roku 1920 si študenti založili **Spolok lesných poslucháčov**, neskôr premenovaný na Spolok poslucháčov Štátnej vyššej lesníckej školy. Jeho poslaním bolo brániť záujmy študentov i absolventov, ale bol aj kultúrnou a športovou ustanovizňou s vlastnou knižnicou.

V r. 1922 bola škola premenovaná na **Štátnu vyššiu lesnícku školu**. V tomto roku prišli na školu ďalší profesori - Ing. Jozef Hudec, Ing. Ján Rezníček a Ladislav Zbořil. V školskom roku 1922/23 sa už vyučovalo v štyroch ročníkoch, **prvé písomné maturitné skúšky boli 18.- 23. mája 1923**, konali sa z jazyka slovenského, geodézie, dendrometrie a lesníckej politiky. Praktická maturitná skúška sa konala priamo v lese 2. júla 1923, školu po maturite opustili prví 18 absolventi. Ich maturitné tablo patrí k najväzácnejším na škole.

Pokrokom bolo vytvorenie druhého výskumného ústavu v Banskej Štiavnici – Ústav pre lesnú ťažbu a lesnícku technológiu v roku 1924, ktorý viedol Ing. dr. Vladimír Hruban, pôsobiaci v Prahe. Na-

trvalo ústav pôsobil v Banskej Štiavnici od roku 1929 pod vedením profesora lesníckej školy Ing. Jozefa Rezníčka.

V ďalšom období na miesto riaditeľa školy nastúpil **Ing. Anton Michálek** (1925-1933), ktorý zveľadil najmä vybavenie školy, jej zbierkové fondy, rozšíril školské polesie v Kysihýbli v ktorom zaviedol rybníčné hospodárstvo a založil aj strelnicu. Zaviedol pravidelné mesačné praxe v Kysihýbli a v školskej záhrade.

Z príležitosti 10. výročia vzniku Československej republiky bol v roku 1928 v Kysihýbli založený Jubilejný ovocný sad. O jeho vznik sa zaslúžil riaditeľ školy Ing. Michálek. V tomto jubilejnom roku bola založená aj **Pamätná kniha školy** v ktorej sa až dodnes zaznamenávajú pamätné udalosti školy.

V roku 1933 sa stáva riaditeľom lesníckej školy **Ing. Jozef Duda** (1933 – 1938).

Roku 1936 sa osamostatnil Výskumný ústav pre lesnícku biológiu v Banskej Štiavnici, jeho prednostom sa stal Ing. dr. Bohuslav Polanský z Brna, ktorý v tejto pozícii zotrval až do rozbitia republiky roku 1939. Prednostom druhého Výskumného ústavu pre lesnú ťažbu a lesnícku technológiu bol od roku 1933 Ing. dr. Rudolf Ille z Prahy, ktorý taktiež pôsobil vo funkcii len do roku 1939.

V tomto období sa škola začína aktívne zúčastňovať na kultúrnom dianí v Banskej Štiavnici. V tridsiatich rokoch bolo na škole aktívne hudobné akademické teleso prof. Ing. Pitla, ktorý so študentmi koncertoval na námestí v Banskej Štiavnici bezplatne každú sobotu a jej okolí takmer 13 rokov. V ich repertoári boli okrem populárnych piesní aj operné a operetné diela známych skladateľov.

Prvý list v **Pamätnej knihe** poeticky oslavuje 10. ročné jubileum republiky a súčasne školy. Pod úvodným článkom sú podpísané výrazné osobnosti školy (**napr. Ing. Charvát, Ing. Škultéty, Ing. Pitl, vedúci školského polesia Pospíšil, ale aj okresný a školský lekár MUDr. Samuel Kupčok**).

SLOVENSKÝ ŠTÁT

Do života školy v r. 1939 zasiahla štátna zmena – vznik Slovenského štátu. Zo školy museli odísť všetci profesori, lebo boli českej národnosti, okrem prof. Ing. Jaroslava Charváta a Slováka Ing. Jozefa Hudeca. Riaditeľom bol menovaný **Ing. Jozef Hudec** (1939 – 1948), učitelia sa postupne doplnili Slováckmi.

Školským rokom 1939-1940 zaviedlo vedenie školy novinku – vydávanie výročných správ. Bola to akási kronika vyučujúc-

Riaditeľ školy: Ing. J. Hudec

Členovia profesorského sboru školy: Ing. J. Hudec, Ing. J. Rezníček, Ing. J. Kohút, Ing. K. Kozlík, Ing. T. Pitel, Ing. L. Zbořil, Ing. A. Michálek, Ing. R. Haša, Ing. M. Adamička, Ing. V. Hruban, Ing. B. Polanský, Ing. R. Ille, Ing. J. Charvát, Ing. Š. Škultéty, Ing. P. Pitl, Ing. P. Pospíšil, Ing. S. Kupčok

Vedúci správy polesia: Ing. J. Hudec

Podpisy profesorov pri založení Pamätnej knihy v roku 1928

cich, ale aj spoločenských udalostí roka.

Hneď v „Prvej výročnej správe Štátnej vyššej lesníckej školy“ zo školského roku 1939/1940 sa dozvedáme pozoruhodné skutočnosti:

Škola je začlenená pod Ministerstvo hospodárstva a pedagogický dozor vykonáva prednosta 5.odboru tohto ministerstva. Študenti sa prijímajú do prvého ročníka len podmienčne, po prvom semestri sa na základe študijných výsledkov ich prijatie potvrdí, alebo nie. Ročníky sa skladajú zo zimných a letných semestrov. Klasifikácia sa koná dvakrát za semester. Prijímacie skúšky pozostávajú okrem iných predmetov aj z predmetu „počty s merbou“, predmet chovanie sa označuje ako „mravy a pilnosť“.

Výber z faktografickej kroniky tohto školského roku 1939/40:

- 4. októbra boli všetky ročníky pri výlove Halčianskeho rybníka
- 13.-14. marca sa konali oslavy 1.výročia slovenskej samostatnosti
- 19. apríla sa konali oslavy 51. narodenín Adolfa Hitlera
- 6. júna sa usporiadal basketbalový turnaj štiavnických stredoškôľakov - 1. miesto
- 17. júna exkurzia I. ročníka do Žarnovice na pílú a do pivovaru Vyhne

Skúšky dospelosti v tomto školskom roku sa konali nasledovne: písomné od 11.- do 14. mája 1940, praktická skúška sa konala 18.júna a ústne skúšky od 20.- do 22.júna za predsedníctva Ing. Bindera, riaditeľa banskobystričského lesného riaditeľstva a Ing. Hattiaru, prednostu stavebného oddelenia v Banskej Bystrici.

V „Piatej výročnej správe Štátnej vyššej lesníckej školy“ zo školského roku 1943/1944 sa okrem iného uvádza:

- Na začiatku riadneho vyučovania dňa 3.septembra 1943 sa žiactvo zúčastnilo pod vedením profesorského zboru na slávnostnej svätej omši „Veni sancte“.
- Všetci žiaci Štátnej vyššej lesníckej školy sú členmi Hlinkovej mládeže. Každá čata mala pravidelné týždenné schôdzky po 2 hod. Na schôdzkach sa predvádzal program predpísaný Hlavným veliteľstvom Hlinkovej mládeže v Bratislave.
- V školskom roku študovalo na škole 199 žiakov, z toho 21 bolo opakujúcich

niektorý ročník. Vekový priemer žiakov bol od 18 do 24 rokov.

- Skúšku zrelosti v školskom roku 1943-1944 vykonalo z prihlásených žiakov IV. ročníku 26 kandidátov. Z toho 3 kandidáti boli komisiou uznaní ako spôsobilí s vyznamenaním, 20 kandidáti ako spôsobilí a 3 kandidáti pri skúške neobstáli.

V školskom roku 1943/44 nastúpil na školu nový vyučujúci, a to odborný učiteľ **Štefan Petrikovič** zo štátneho gymnázia, na vyučovanie jazyka slovenského, nemeckého a dejepisu.

Ako som už uviedol, z profesorov českej národnosti zostal na škole len **Ing. Jaroslav Charvát**, výborný dendrológ a na ten čas najlepší znalec botanickej záhrady. Zohral vo vývoji školy ojedinelú úlohu. Dĺžkou svojho pôsobenia na škole patrí k najdlhšie pôsobiacim profesorom na škole. Učiť začal v roku 1924 a do penzie išiel až v roku 1958. Od roku 1924, ako začal učiť, spravoval odborne a s úspechom botanickej záhradu a treba zdôrazniť, že pri veľmi skromných finančných dotáciách. Počas frontových udalostí botanickej záhrada veľmi utrpela, lebo bol ťažko poškodený celý obvodový múr a vstupné brány. V apríli 1945 bola v botanickej záhrade krátko dobu umiestnená motorizovaná jednotka rumunskej armády a pod stromami zaparkované motorové vozidlá a iné mechanizmy, ktoré poškodili mnoho stromov a zničili veľkú časť krovin.

Do roku 1944 mala škola pomerne riadny vyučovací režim. V rokoch 1944 a 1945 všetko bolo podriadené vojnovým a povstaleckým udalostiam. Škola pracovala na báze vojnového vyučovacieho programu, vyučovanie bolo prerušované a chaotické. Mnohí profesori a študenti sa zapojili do bojov v Slovenskom národnom povstaní, iní boli odvečení do koncentračných táborov ako prof. Jozef Škultéty, študenti Juraj Striež, Alexander Ladziansky, Anton Červenka a Jozef Šprocha. Počas vojny 12. júna 1943 zahynul bývalý študent lesníckej školy čatár Július Šabík, ktorý bol letcom 34.perute E.F.T.S.

Vyučovanie v druhom polroku začalo až koncom apríla 1945 a pokračovalo ešte aj v júli. Školský rok 1945/46 prebiehal už normálne. Jedinou zmenou v učebnom pláne bolo zrušenie nemeckého jazyka a začiatok výučby jazyka ruského.

Napriek vojnovým udalostiam život

Prečo mám rád les?

Pavel BRUCHALA,
moderátor

Les milujem, asi preto, že som sa narodil a vyrastal pri horách. Že som Bystričan a okolo Banskej Bystrice sú nádherné hory. Už len pohľad z kuchyne bol nádherný, asi 100 m od okna vyrastal vrch Urpín, ktorý bol nádherný v každom ročnom období, ale asi najviac sa mi páčil na jeseň, lebo vtedy mal úžasné odtiene červenej. Ako deti sme často chodili na Urpín, naháňali sme sa po chodníkoch a vždy na jeseň sme sa tešili na neskutočné množstvo lístia, z ktorého sme robili veľké kopy. Listnaté lesy sú krásne, ale ešte radšej mam ihličnaté, také rozprávkové, napadané ihličie na machu a maličké čistinky uprostred, plné zelenej trávy. Vtedy sa naozaj cítim ako v rozprávke. Také lesy sú napríklad v Nízkyh Tatrách, konkrétne si na jeden pamätám na Krpáčove pri Táloch. Zažil som aj také husté, že v nich bola tma aj cez deň a bolo tam neskutočne ticho. To bol magicky pocit. Ale úžasnú atmosféru majú aj lesy v Slovenskom raji, len dúfam, že tam ešte nejaké stromy zostanú... ■

na škole neustal, úspechu dosiahol školské basketbalové mužstvo, ktoré sa stalo vedúcim mužstvom v I. lige. Zúčastnilo sa aj európskeho šampionátu v Taliansku, kde sa v konkurencii 12 štátov umiestnilo na 2. mieste.

Z príležitosti storočnice odhalenia pomníka trom lesníckym veľikánom z roku 1845 – **Cottovi, Hartigovi a Hundeshagenovi** sa pri ňom v Dolnej botanickej záhrade konalo v roku 1945 menšie spomienkové zhromaždenie. Pri pamätníku troch klasikov lesníctva rastie z jednej strany dub, z druhej buk a bol tam aj smrek, ale ten počiatkom päťdesiatych rokov vyhynul. ■

(pokračovanie v budúcom čísle)

Prví absolventi Čsl štátnej vyššej lesníckej školy v Banskej Štiavnici (1923)

Pestofarebný 1. apríl v ZŠ s MŠ Cinobaňa

1. apríl je Svetovým dňom vtáctva. Tento rok sme si ho veľmi milým spôsobom pripomenuli aj my v ZŠ s MŠ v Cinobani. Pýšime sa titulom Zelená škola, a tak ponuka z LS Málinec, OZ Kriváň nám prišla vhod. Lesný pedagóg Dušan Michalove prišiel s návrhom vymalovať pri tejto príležitosti hlinené vtáčiky. Jeho aktivita nás mimoriadne potešila, a tak sa žiaci 4. a 5. ročníka zišli v triede a maľovali podľa predlohy jednotlivé vtáčiky, ktorých spev si vypočuli z CD nosiča. Zároveň načerpali z rozprávania mnoho nových poznatkov, ktoré využijú na hodinách biológie i environmentálnej výchovy.

No vďaka patrí všetkým pracovníkom LS Málinec, pretože každý rok pri príležitosti Dňa Zeme pre žiakov pripravujú rôzne hry, vedomostné kvízy týkajúce sa lesa a prírody a vysadia spolu so žiakmi sadeničky stromčekov, o ktoré sa ďalej starajú a dbajú, aby nevyhynuli. Pre žiakov je dôležité vlastnými rukami pomôcť vyrývať jamku, chytiť krehkú sadeničku a vysadiť ju, lebo je lepšie raz skúsiť, ako dvakrát vidieť či počuť. I týmto spôsobom sa naučia chrániť a vážiť si prírodu i námahu, ktorá bola vynaložená pri zakladaní lesa.

Pomaly za školou rastie malé arborétum, z ktorého sa budú tešiť i ďalšie generácie žiakov.

Už teraz sa tešíme na ďalšiu spoluprácu s LS Málinec, OZ Kriváň. ■

Andrea Rogožníková
výchovná poradkyňa ZŠsMŠ Cinobaňa

Les ukrytý v knihe

Les ukrytý v knihe je celoslovenská kampaň realizovaná medzi knižnicami, lesníkmi a žiakmi, ktorá vychádza z posolstiev Medzinárodného roku lesov 2011 (www.roklesov.sk). Kampaň prebieha v apríli až júni v takmer 50 knižniciach Slovenska. Nosným prvkom je kniha, ktorá umožňuje hľadať odpovede na otázky, prečo a ako je les ukrytý v knihe.

Projekt korešponduje s ideami Medzinárodného roku lesov 2011 vyhláseným Organizáciou spojených národov, ktoré zdôrazňujú hlavnú myšlienku „Lesy pre ľudí“ a začína práve v období konania piateho ročníka Lesníckych dní. Les ukrytý v knihe je prvým projektom vzájomnej spolupráce knižníc, lesníckych inštitúcií a základných škôl. Jeho hlavným cieľom je prostredníctvom kníh upriamiť pozornosť na význam lesa a lesníctva pre spoločnosť, na formovanie kladných postojov k prírode, ako aj na potrebu samotného čítania. Ústrednou myšlienkou celého projektu je predstaviť knihu po stránke obsahovej a zároveň poukázať na cestu, ktorou je potrebné prejsť, aby sa z malého semenáčika stala kniha, ktorá odhalí svoje tajomstvá. Uvedené aktivity majú za cieľ posilniť prírodovednú i čitateľskú gramotnosť detí a mládeže. Prostredie knižnice je pritom využité ako netradičná forma lesnej vychádzky sprevádzanej lesným pedagógom, pri ktorej je možné spoznávať život v lese.

Súčasťou projektu je celoslovenská li-

terárna súťaž o „Naj lesnú knihu“, určená pre deti do 15 rokov. Jednotnou témou je LES vo všetkých svojich podobách. Tri najlepšie detské práce budú odmenené zaujímavými cenami. 200 kg kancelárskeho papiera čaká na najkreatívnejšiu knižnicu a najaktívnejšiu školu. Každé dieťa, ktoré počas trvania projektu navštívi knižnicu, dostane pamätnú záložku.

Národné lesnícke centrum vo Zvolene je Ministerstvom pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky poverené koordináciou aktivít súvisiacich s Medzinárodným rokom lesov 2011. Spolu so svojimi partnermi pripravuje spektrum podujatí pre širokú verejnosť s primárnym cieľom zdôraznenia úlohy človeka pri ochrane, zveľaďovaní a racionálnom obhospodarovaní lesov. Celoslovenská kampaň Les ukrytý v knihe je vyjadrením snahy lesníkov podieľať sa na vyšovaní environmentálneho povedomia mladej generácie a jej pozitívneho formovania smerom k lesu a lesníctvu. ■

Ludmila Marušáková

Lesní pedagógovia v škole

Dňa 23.03.2011 „vyučovali“ v ZŠ s MŠ Radostka lesní pedagógovia Milan Laš z OZ Čadca a Pavol Belák z Lesnej správy Stará Bystrica. Zaujímavou prezentáciou priblížili deťom život lesného vtáctva a spôsob hniezdenia. Žiaci si z nahrávky vypočuli spev jednotlivých vtákov. Poznatky získané z prezentácie využili pri tvorbe skupinových projektov. V závere celej akcie spoločne vyrobili vtáčiu búdku, ktorú umiestnili na lipu pred školou. Už len čakáme kedy ju obýva sýkorka pre ktorú je určená. Ďakujeme lesným pedagógom za príjemné a užitočne strávené dopoludnie. ■

Viera Barteková
riaditeľka ZŠ s MŠ Radostka

Poľovnícka výstava FeHoVa 2011

V poradí už 18. ročník Medzinárodnej poľovníckej výstavy FeHoVa sa konal v dňoch 17 až 20 marca 2011. Budapešťianska výstava svojím rozsahom, počtom vystavovateľov a hlavne návštevnosťou v súčasnosti už prekonala viedenskú výstavu JASPOWA a zaradila sa tak medzi najvýznamnejšie podujatia v regióne. Obsah výstavy je ukrytý v jej názve, kde skratky v maďarskom jazyku znamenajú zbrane (fegyverek), rybárstvo (halászat) a poľovníctvo (vadászat). A tak tu návštevníci mohli vidieť a kúpiť zbrane od nožov a lukov až po najvychytenejšie značky guľovník, rybárske náradie od háčika až po motorové člny a poľovnícke veci od parohového gombíka až po terénne auto. Okrem rôznych streleckých atrakcií si návštevníci mohli vyskúšať na rybárskom trenážeri s udicou v ruke zdolávanie veľkých rýb.

Aj keď sa jedna o komerčnú predajnú výstavu a tí návštevníci, ktorí tu očakávali veľa trofejí boli možno sklamaní, organizátori sa snažia každoročne pripraviť aj nekomerčný poľovnícky program a expozície na výstave. Tradíciou sa sta-

lo vystavovanie vybraných významných trofejí a ich zobrazenie na poľovníckych obrazoch od súčasných autorov, vydanie knihy o týchto trofejach a obrazoch a doplnkom toho je aj expozícia najsilnejších trofejí z uplynulej poľovníckej sezóny. V roku 2009 takto boli prezentované trofeje na úrovni maďarských národných rekordov a v roku 2010 to boli trofeje na úrovni svetových rekordov. Tohto roku to bolo 23 trofejí zveri z Ázie, z toho viaceré zriedkavé či rekordné trofeje a 25 najsilnejších trofejí, po 5 z každého druhu zveri, ulovených v Maďarsku domácimi poľovníkmi v sezóne 2009/10. Dominantou výstavy boli aj priestory maďarských štátnych lesov, kde boli expozície všetkých významných poľovníckych lesných závodov, ktoré ponúkali predovšetkým produkty poľovníckej turistiky.

Tohto roku bránami výstavniska prešlo vyše 45 tisíc návštevníkov a organizátori s prekvapením odhadujú, že minimálne 1/3 návštevníkov bola zo Slovenska. Historicky najvyššia návštevnosť poľovníkov, lesníkov a priateľov prírody zo Slovenska zrejme súvisela aj s tým, že Slovensko prostredníctvom štátneho podniku LESY

SR prijalo po prvý krát aktívnu účasť na tejto výstave. Partnerom a spoluorganizátorom expozície Lesov SR na tejto výstave bol slovensko-maďarský internetový server Poľovnícka informačná databáza (poľovníctvo.com). LESY SR sa na výstave prezentovali vlastným štýlovým stánkom, expozíciou najsilnejších trofejí z vlaňajšej sezóny osadenou v lesnej dioráme, kde návštevníkom prezentovali poľovníctvo a poľovačky v Slovenských Karpatoch. Na každý deň výstavy bol v priestoroch Lesov SR, ale aj na hlavnom pódium výstavy, pripravený zaujímavý program, ktorý priťahoval pozornosť návštevníkov výstavy a aj médií. Bolo to hlavne vystúpenie detského folklórneho súboru Lykovček z Revúcej, ďalej vystúpenie lesníčiarov z Liptovského Hrádku, či vystúpenia našich osobností vo vábni jeleňov na čele s Vladimírom Kaderkom. A tak v posledný deň výstavy boli LESY Slovenskej republiky, ich expozícia a sprievodný program, hodnotené riaditeľstvom výstavy ako najzaujímavejší vystavovateľ tohtoročnej FeHoVy. ■

Marcel Lehocký a Peter Kuric

Jeleňa s najcennejším parožím vystaveným na Levických poľovníckych dňoch nezastrelil poľovník, ale zabil ho sok

Tohtoročné Levické poľovnícke, na ktorých organizácii sa už tradične podieľali aj LESY SR, dni ponúkli okrem iných atrakcií aj takmer tisíc poľovníckych trofejí zo zvierat ulovených počas minuloročnej sezóny, vypreparované šelmy, vtáky, ale aj zbierky lesných chrobákov či motýľov. Kuriozitou hlavnej výstavy bola najcennejšia trofej jeleňa v okrese Levica za posledných 15 rokov, ktorého nezastrelili poľovníci, ale zabil ho počas ruje jeho slabší sok s mimoriadne dlhým a špicatým parožím.

„Trofej má hodnotu 220 bodov a hoci to nie je slovenský rekord, bol to najsilnejší jeleň v okolí Levíc za posledných 15 rokov,“ uviedol predseda organizačného výboru výstavy Dušan Krajniak. Jeleňa, ktorý súboj prežil, poľovníci zatiaľ neulovili, našli však už aj zhody parožia jeho potomkov. V okolí Levíc tak dospievajú ďalšie poľovníkmi nechcené jelene s mimoriadne dlhým špicom, schopné ublížiť podstatne silnejšiemu jedincovi.

Okrem hlavnej výstavy trofejí bola už tradične súčasťou Levických poľovníckych dní aj výstava detských kresieb, zábavné popoludnie pre deti pod hradom či filmový festival s poľovníckou tematikou.

„Diváci mali možnosť vidieť správanie sa zveri v jej prirodzenom prostredí počas všetkých štyroch ročných období, započúvať sa do koncertu jelenej či danielovej ruje, zblízka vidieť správanie sa veľkých šeliem, či zoznámiť sa so životom diviacej alebo srnčej zveri,“ poznamenal predseda poroty Jozef Hlášnik. ■

-vr-

OZ Rožňava na prehliadke poľovníckych trofejí

Chovateľské prehliadky trofejí predstavujú bezpochyby najvýznamnejšiu poľovnícku udalosť v jednotlivých okresoch a regiónoch. V okrese Rožňava je tradíciou, že sa toto podujatie koná každý rok v inej obci a tohto roku pripadlo na obec Gemerská Poloma. Keďže priamo v obvode tejto obce majú LESY SR, š.p. dve poľovnícky významné lesné správy – LS Betliar a LS Podsúľová, OZ Rožňava sa, ako významný partner v regióne, zapojil spolu so Slovenským poľovníckym zväzom, miestnym poľovníckym združením a Obecným úradom do prípravy a realizácie tejto akcie a to aj pod logom Medzinárodného roka lesov.

Po odbornej stránke predstavovala tohtoročná chovateľská prehliadka jednu z najlepších poľovníckych sezón. Spolu bolo na výstave prezentovaných 79 medailových trofejí, z toho bolo 11 zlatých trofejí. Najväčšie zastúpenie mali medailové jelenie trofeje a to až 34 a z toho boli 2 zlaté trofeje (najsilnejší 215,35 b. CIC). Už tradične v tomto regióne bola dobrá kvalita ulovených diviakov – 23 medailových trofejí, z toho 7 zlatých (najsilnejšia 126,95 b. CIC). V porovnaní výsledkov v rámci okresu sa režijné poľovné revíry OZ Rožňava nestratili, práve naopak. Z uplynulej sezóny sme mali 7 medailových jeleních trofejí, pričom sa zaznamenal historicky prvý úlovok medailového jeleňa vo Zvernici Betliar. Jeleň po vážnom poranení v ruji bol ulovený poplatkovým hosťom a vo veku 7 rokov dosiahol 206,28 bodov CIC, čo bola 3 najsilnejšia trofej jeleňa na výstave. Ďalej z poplatkového lovu v režijnom revíri Pipitka pochádzala 4. najsilnejšia trofej na výstave s hodnotou 200 bodov CIC. Potešiteľný výsledok je aj 5 medailových danielov ulovených poplatkovými hosťami vo Zvernici Betliar, pričom najsilnejšia z nich dosiahla bodovú hodnotu zlatej medaile 188,86 b. CIC. Pravidelné úlovky zlatých danielov vo Zvernici Betliar tak už nie sú len vecou náhody, ale výsledkom systematickej práce personálu Lesov SR. Rovnako zo Zvernice Betliar pochádza aj trofej muflóna uloveného poplatkovým hosťom v januári 2011, ktorá dosiahla bodovú hodnotu 222,95 bodov CIC a s ktorou sa spája hneď niekoľko prvenstiev. Bola to najsilnejšia trofej muflóna v uplynulej sezóne v okrese Rožňava, je to historicky doteraz najsilnejšia oficiálna trofej muflóna zo Zvernice Betliar a pravdepodobne aj najsilnejšia trofej muflóna uloveného v režijných revíroch Lesov SR v sezóne 2010/11.

Snáď najvýznamnejším príspevkom OZ Rožňava k tohtoročnej chovateľskej prehliadke trofejí však bola príprava sprievodného programu pre žiakov základných škôl v rámci Medzinárodného roka lesov, ktorého sa zhostili certifikovaný a aj necertifikovaný lesní pedagógovia OZ (A. Lizáková, M. Slovák, M. Smerek, Š. Manko, J. Vlčák a M. Lehocký). V dňoch 28. a 29. marca sme oslovili a pozvali žiakov šiestich základných a materských škôl v okolí – záujem bol veľký a spolu prišlo vyše 250 detí aj s učiteľmi. Keďže samotná prehliadka výstavy trofejí by žiakom veľa nepovedala, snažili sme sa pripraviť program tak, aby sme po-

zornosť detí upriamili na poznanie zveri a živočíchov, ktoré sú dôležitou súčasťou lesov v ich najbližšom okolí a popri tom im vysvetliť význam a poslanie poľovníctva. Formu a obsah poskytovaných informácií sme prispôbovali veku detí v skupinách. Deti si tak mohli vypočuť skutočné zvuky zveri a následne si vyskúšať ich napodobniť pomocou vábničky. Najmä chlapcov lákala možnosť preskúmať pod dozorom poľovnícke zbrane, medzi ktorými bol aj luk, započúvať sa do výkladu o ich používaní a rôznych príhod spojených s poľovačkami. Na ďalšom stanovišti bolo poznávanie drevín a rastlín vysvetlené hravou formou, pomocou skladačiek puzzle, a priblížené im boli aj stopy niektorých zverí, ktoré môžeme vidieť v prírode. Úspech malo aj premietanie filmu Lesov SR o Zvernici Betliar, ktorý následne dostali školy ako náš malý dar pre potreby ich vyučovania a snáď v širokom okolí už nie je žiaka, ktorý by nevedel a nepočul niečo o historickej zvernici v Betliari. Výčastou tejto akcie bolo aj vyhodnotenie vopred vyhlásenej výtvarnej súťaže na témy: Poľovníctvo a starostlivosť o lesnú zver, Zvieratá – obyvatelia našich lesov. Všetky výtvarne práce detí boli vystavené a autori najkrajších diel boli aj odmenení hodnotnými cenami. Deti odchádzali z nášho stretnutia s množstvom podnetných zážitkov, učiteľia hodnotili návštevu výstavy pozitívne aj ako súčasť výučby biologických predmetov na škole, a my sme mali dobrý pocit, že deti k nám neprišli „z donútenia“, ale že sa veľmi aktívne zapájali do pripraveného programu. ■

M. Lehocký, A. Lizáková, OZ Rožňava

Mladší žiaci mali radosť z pripravených hier

Ako vlastne vznikol objekt Pro Silva Krpáčovo - Poľana? Odpoveď je veľmi jednoduchá a prozaická. V Nízkych Tatrách na hornej hranici lesa prakticky už neexistuje celistvý komplex lesných porastov, ale len rozvrátené zvyšky pôvodných smrekových monokultúr. To, čo ešte zostalo po spracovaní sústredených veterných a kôrovcových kalamít, je tak rozvrátené, že tu už nie je možnosť hospodáriť podľa žiadnych plánov a zostávame tu len spracovateľmi zvyškov porastov. Porastové steny sú neustále prelamované a čo nepreláme vietor, to dokončí lykožrút. Práve pre tieto skutočnosti sa v roku 2008 vytvoril na Krpáčove objekt Pro Silva, aby sme sa pokúsili demonštrovať, že jemnejšie obhospodarovanie lesa má do budúcnosti význam a je cestou, ako sa vysporiadať s klimatickými zmenami. Objekt o výmere 111,78 ha sa nachádza na lokalite v blízkosti rekreačnej oblasti Krpáčovo –Tále a je dosť navštevovaný turistami. Veľakrát som sa stal účastníkom rozpráv medzi tzv. "odborníkmi" na tému obhospodarovania lesov. Horári len všetko vyrúbu, drevo predajú a iné ich nezaujímajú práve pre tieto reči sa myšlienka založenia objektu Pro Silva stala realitou.

Keďže na objekte Krpáčovo-Poľana už prebehla obnova PSL, veľa myšlienok jemnejšieho obhospodarovania lesných porastov sa dostalo do plánov na nové desaťročie. Práve s realizáciou navrhovaných opatrení by som sa s vami rád podelil. Najlepšie by bolo porovnať návrh a realizáciu opatrení pre jednotlivé porasty v predchádzajúcom a terajšom PSL. Pre nedostatok priestoru tak urobím len na pár vybraných porastoch.

Porast 156 10 - v predchádzajúcom PSL bola v tomto obnovnými ťažbami rozpracovanom poraste navrhovaná ťažba formou dorubu určite pre dostatok prirodzeného zmladenia opodstatnená. Pod materským porastom sa nachádzalo dostatok kvalitného zmladenia minimálne na 70% plochy. Drevinové zloženie bolo taktiež v poriadku a bolo zastúpené drevinami sm40%, jd20%, bk30%, js5%, jh5%. Po troch rokoch od vykonania dorubu sa pre náhle odclonenie drevinové zloženie úplne zmenilo a na obnovovanej ploche je teraz nasledovné: sm10%, jd5%, bk50%, js30%, jh5%. Celé východisko bolo zarastené lieskou a keby som tu nevykonal

Za hospodárením
v objektoch
PRO SILVA

VIII. Hospodárenie v objekte Pro Silva Krpáčovo

v predchádzajúcom roku výsek nežiadúcich krov, bolo by zastúpenie drevín ešte horšie (viď obr.).

I keď sa mi pre už veľkú rozpracovanosť porastu nepodarilo do PSL presadiť inú formu obnovy ako dorub – jeho realizáciu neustále odsúvam a obnovnú ťažbu by bolo vhodné vykonať, keď už bude prirodzené zmladenie drevín jd a sm minimálne o výške okolo jedného metra, aby následné svetlo nespustilo ten istý proces ako predchádzajúci zásah. Keďže viem, čo teraz prebehlo myšlienkami kolegov, budem reagovať aj na riziko poškodenia zmladenia pre jeho veľkosť. Riešenie je dosť jednoduché a spočíva v odstránení rozrastavých listnáčov pri prvom zásahu v obnovovacom prvku – samozrejme niečo ponechať pre stabilitu porastu. Ťažbou buka, javora a jaseňa predídeme v ďalšom zásahu k väčšiemu poškodeniu druhej etáže. Tieto dreviny sa zmladzujú ako prvé a ich zastúpenie v obnovovanom prvku máme už dávno zabezpečené. V nasledujúcich zásahoch sa sústredíme na zmladenie jedle a smreka, ktorým sa darí lepšie odrastať pod materským porastom - nie sú také atakované zverou a neprerastú ich slnné dreviny. Najlepšia forma obnovy sa tu osvedčila skupinový clonný rub- kde opatrne púšťame svetlo do ihličnatých hlúčikov (viď obr.). Samozrejme, že sa pri ťažbe niečo poškodí, ale pri veľkom množstve a zastúpení drevín to nehrá až takú podstatnú úlohu.

Ďalším ukázkovým príkladom je porast 169a01. V predchádzajúcom PSL bol predpis podsadba drevinami sm, jd a po úspešnom vykonaní podsadby obnovované plochy ťažiť dorubmi. Keďže som na tento

lesnícky obvod práve nastúpil, moje argumenty, že podsadba bude v málo presvetlenom poraste neúspešná, neboli zhora vypočítané. Na jar sa vykonala podsadba smrekom, jedľou a keď sme po troch-štyroch rokoch chceli vykonať dorub, nebolo to možné pre neexistujúce zmladenie. Z vykonanej podsadby nebolo nič. V tomto poraste sme dôsledne spracovali „kalamitu“ a pri obnove PSL sa tu našlo dostatok zmladenia – dokonca tento porast spĺňa predpoklady na hospodárenie výberkovým spôsobom. Okrem 150 ročných smrekov sa tu nachádza 60-70 ročná kmeňovina, prerezávkové žrdoviny a na celom poraste dostatok semenáčikov. Nie je nič jednoduchšie, ako pri pozorovaní samotných prírodných procesov vyznačiť ťažbu formou skupinových clonných rubov. Tento porast sa nachádza nad horskými hotelmi a pri turisticky frekventovanej ceste. Nechcem si ani predstaviť, aké hromy-blesky by sa boli spustili na horárov po vykonaní ťažby formou dorubov zo strany prevádzkovateľov hotelov a turistov. Tento rok sme tu pre laikov vykonali iba ťažbu chorých a prestarnutých stromov, podľa PSL skupinový clonný rub - a spokojnosť je na oboch stranách.

Často sa zo strany kolegov stretávam s názorom, že objekty Pro Silva vznikajú iba na to, aby sme mohli čo najviac chrániť a čo najmenej ťažiť. S tým chránením je to samozrejme pravda, ale práve opodstatneným uprednostňovaním spracovania kalamity sa do obnovnej ťažby dostávame menej, ako by to bolo potrebné. Do týchto porastov je treba chodiť častejšie i keď s menšou intenzitou zásahov. Tento spôsob je síce náročnejší na vyznačovanie i samotné prevedenie ťažby, ale výsledky obnovy za to určite stoja.

Čo sa k tomu dá dodať na záver. Spolužitie človeka s prírodou bude do budúcnosti čím ďalej zložitejšie a keď pozorujeme aké prírodné katastrofy sa dejú vo svete, nebude to prechádzka ružovou záhradou. Tento rok by sme chceli otvoriť náučný chodník cez objekt Pro Silvu, aby deti z rekreačných zariadení, ktoré sem chodia do školy v prírode, mali kde nadobudnúť vzťah k prírode a nebol im osud tejto planéty ľahostajný. ■

Ivan Majerík – lesník na LS Predajná,
OZ Slovenská Lupča

	škriepka	začiatok tajničky	vnútri (lek.)	riečny kôrovec	modla	2. časť tajničky	ženské meno (8. 3.)				
lovná zver											
povedal niekomu hrubé slová											
značka ampérzávitu			domáce zvierata varená pálenka								
peňažný záväzok				iba hlavné mesto Nórska				Pomôcky: Oša, erst, Anapa, kamea	čerti	koniec tajničky	plastická rytina v skle
lietadlo (hovor.)					EČV Malaciek tam			kód Slovenska ruský polostrov			
zbavuj špiny ústie rieky							dravý vták EČV Pezinka				
vstrebala						neskoršie oviniť opaskom					
bývalý prezident Juhoslávie					podvedie 3. časť tajničky						
domáce meno Otilie				vz. fosfidu uránu zbav ostriá			ženské meno básnický zápor				
EČV Košíc			arabský sultanát značka erbia				dvojhiška avivážny prípravok				stará značka fotoaparátov
nepredvidal vrch. časť budovy								University Extension (skr.) časť ruky			
nosníky ohnuté do kruhu							skôr, po nemecky ženské meno				
ukazovacie zámeno			EČV Prešova detská hračka			mesto v Rusku páľava (bás.)					
ŠPZ Rimavskej Soboty				hydrometer ťaví križenic							
nasýtený uhľovodík					riečne prahy kód Venezuely						
býval často neprítomný							ruský zápor				
kyslá čerešňa							rieka v Rusku				

Zasmejte sa

Fero Taraba mal už po krk stáleho komandovania od manželky Marky, tak zašiel k psychiatrovi, že čo s tým. Psychiater mu poradil, ako si budovať sebavedomie a dal mu knihu o asertivite. Fero si knižku v autobuse cestou domov celú prečítal. Príde domov, vrazí do dverí, pristúpi k manželke, ukáže na ňu prstom a hovorí: - Odteraz chcem, aby si vedela, že JA som pán v tomto dome a MOJE slovo je zákon! Chcem, aby si mi teraz pripravila dobré jedlo, a keď ho zjem, očakávam bohatý dezert. Po večeri mi pripravíš kúpeľ, aby som si mohol oddýchnuť. A po kúpeli, hádaj, kto ma oblečie a účese? - Asi niekto z pohrebného ústavu... - háda manželka Marka

Vyučovacia hodina. Témou sú "Zábavné úlohy podporujúce rozvoj logiky". Pani učiteľka sa pýta: - Deti, čo sa stane, keď všetkorozbájajúce jadro narazí do absolútne nerozbitnej steny? - Zdražie pivo! - kričí ihneď Dežko - A to už prečo? Dežko. - vyzvedá pani učiteľka. - Nó... môj otec vraví, že na Slovensku je to tak: Najprv sa stane nejaká nepochopiteľná chujovina a potom zdražie pivo...

- Človeče, vy dnes asi nemáte žiadnu chuť do práce. - poznamená riaditeľ. - Mám, ale človek sa musí vedieť ovládať.

Fero príde k doktorovi. Lekár sa ho pýta: - Vaše meno? - F-f-f-fero P-p-p-pokorný. - Aha, máte problémy s koktaním? - konštatuje lekár. - Ale nie. Koktal môj otec a matrikár bol idiot...

Lekár vraví celkom doráňanému Ferovi: - To som ešte nevidel, človeče. Ako sa vám podarilo dolámať si sánku na troch miestach? - Viete, ja robím horára v Slovenskom raji. V piatok som išiel z roboty a vidím, že diera, ktorá vedie do jednej z jaskýň nie je zatvorená. Myslím si: ešte sa do toho niekto zrubie. Tak som ju dôkladne uzavrel. V pondelok, keď som sa vrátil do roboty som poklop otvoril... a vyšli z neho traja jaskyniari.

Uveríte?

Zberačov šišiek by mali nahradiť cvičené veвериčky – ochrancovia zvierat protestujú.

Tlak na znižovanie režijných nákladov núti majiteľov firiem k netradičným riešeniam. K takým patrí aj nápad jedného z dodávateľov sadeníc lesných stromov, nahradiť vrcholových zberačov šišiek cvičenými veвериčkami. „Sadbový materiál tak získame za polovičnú cenu a nehrozí pritom riziko úrazu,“ hovorí konateľ firmy, ktorý si však želal zostať v anonymite. Proti drežúre zvierat sa totiž postavili ochrancovia zvierat a hrozia žalobami. „Na druhú stranu, proti drežúre ľudí a ich šplhaniu do dvadsať metrových výšok ochrancovia nič nenamietajú,“ dodal podnikateľ. ■

rubriku pripravuje Ferko Tárjako

Naše zariadenia **Chata Podskálie**

Milan LONGAUER

Interiér chaty

OZ Prievidza ponúka ďalšie zo svojich ubytovacích zariadení pre návštevníkov tohto regiónu. Chata sa volá Podskálie a bola vybudovaná vo vzdialenosti cca 5 km od Klátovej Novej Vsi - smerom na Cibajky. Rovnakú vzdialenosť prejdete aj z Partizánskeho. Je dostupná autom. Poskytuje prístrešie pre 10 ubytovaných, ako už býva samozrejmosťou našich zariadení, v peknom tichom lesnom prostredí. Vychnúť si to môžete pri posezení v altánku s vonkajším ohniskom. Pramenitú vodu na občerstvenie poskytne neďaleká studnička.

Prízemie chaty zaberá spoločenskú miestnosť s krbom, kuchynka, menšia dvojposteľová spálňa a kúpeľňa. Na poschodí nájdete 4 dvojposteľové izby.

Zariadenie sa nachádza v CHKO Ponitrie. Turisti a cykloturisti majú vhodné podmienky v okolí Tribča. Pre hubárov je toto prostredie naozajstným rajom.

Klátová Nová Ves. Región stredného Ponitria je svojou bohatou históriou a množstvom kultúrnych pamiatok veľmi zaujímavý a pre svoj prírodný ráz a klimatické podnebie aj príťažlivý. **Barokový kaštieľ** má krásnu

tanečnú sálu zdobenú neorokokovými štukatúrami. Vznik tejto pôvodnej barokovej stavby sa predpokladá okolo polovice 18. storočia. O výraznú prestavbu kaštieľa do dnešnej podoby sa okolo roku 1892 pričínili jeho nový majiteľ, barón Leopold Haupt - Stummer. Zaoblený uzáver slávnostnej sály slúžil aj ako zimná záhrada a palmový skleník, pričom celý objekt bol vybavený na svoju dobu komfortným centrálnym vykurovaním. Elektrickú energiu na svietenie dodával domáci generátor poháňaný vodným kolesom inštalovaným na potoku v parku. S prestavbou kaštieľa súvisela aj úprava a rozšírenie staršieho parku, ktorý

vtedy dosiahol dnešný rozsah okolo 5 ha. Nová výsadba pozostávala predovšetkým z domácich, ale aj cudzokrajných drevín a súčasťou parku sa stal aj upravený potok Vyčoma. Celkový charakter parku doplnili altánky, umelá jaskyňa, mostíky a lavičky. Po skončení majetku v roku 1945 slúžil kaštieľ ako škola, avšak pre zanedbanú údržbu rýchlo chátral. V roku 1977 sa majiteľom objektu stal Slovenský štatistický úrad a začalo sa s jeho nákladnou obnovou a rekonštrukciou. V tom istom roku bol pre svoju vysokú hodnotu spolu s areálom zapísaný do zoznamu národných kultúrnych pamiatok a od roku 1986 slúži ako Školiace stredisko Slovenského štatistického úradu v Bratislave **Románsko-gotický kostol Sádok** sa vyníma na vrchole kopca Chrib vo východnom okraji Sádku, dnes miestnej časti obce. Predpokladá sa, že vznikol na mieste staršieho včasno stredovekého hradiska zvaného Čížik, ktoré nadviazalo na staršie osídlenie z obdobia lengyelskej kultúry

doložené nálezmi keramiky. Mladšie stredoveké archeologické nálezy z tejto lokality (napr. esovitá záušnica) a nedávny výskum identifikujúci viacero románskych etáp vývoja kostola umožňujú očakávať vznik jeho najstarších častí najneskôr v 12. storočí.

Renesančný kaštieľ Malý opevnený kaštieľ - tvrdza sa nachádza hneď vedľa hlavnej cesty v centre obce a reprezentuje malé opevnené sídlo miestnych zemanov. Predstavuje dvojpodlažnú renesančnú stavbu obdĺžnikového pôdorysu s nárožnými valcovými baštami, ktorej datovanie do 2. polovice 16. storočia potvrdili hĺbkové výskumy realizované v rokoch 1973 - 1974. V bezprostrednom okolí stavby bolo archeologickým výskumom preukázané osídlenie lokality už v 7. až 6. storočí pred Kristom, ľuďom tzv. Lužickej kultúry. K neskorším výrazným úpravám stavby došlo po požiari niekedy na začiatku 19. storočia, keď bol objekt adaptovaný na pivovar a neskôr sýpku. Zo západnej strany bol objekt navyše rozšírený o hospodársku prístavbu, upravovanú aj v 20. storočí. K jej asanovaniu došlo v roku 1973, a to v súvislosti s pamiatkovou obnovou tvrdze. Vzápätí realizovaná rekonštrukcia národnej kultúrnej pamiatky zastavila jej postupné chátranie a umožnila nové využitie pre kultúrno - spoločenské účely obce. Dnes sa tu nachádza obradná sieň. ■

Receptár

Jelenie stehno na brusniciach

Človek nemusí byť práve poľovník aby mohol vyskúšať nasledujúci recept; stačí navštíviť podnikovú predajňu diviny v Topoľčiankach 😊

...na zmenu skúste pridať ešte borievky a namiesto vegety originálne korenia.

Potrebné suroviny: Jelenie stehno – prípadne iná divina.

Koreniny: bobkový list, rozdrvené nové korenie, muškátový orech, štipka anízu, vegeta, rasca, čierne korenie, červené víno Cabernet alebo Merlot, olej, brusnicový kompót.

Príprava: Všetky koreniny zmiešame v oleji a naklepané mäso jeden deň marinujeme. Odležané mäso potom v horúcej panvici prudko opečieme, do výpeku pridáme nakrájanú cibuľu kúsok podusíme a mäso vložíme späť do panvice. Podlejeme vínom a necháme mäso udusiť keď zmäkne pridáme brusnicový kompót a necháme celé prebublať... (príloha podľa chuti, napríklad opekané zemiaky, brusnicový kompót je tiež vynikajúci). ■

Ahoj deti,
Aj dnes som pre vás pripravil puzzle so zvieratkami. Ak chcete získať veselý stromček a ceruzku s panáčikom, vystrihnite jednotlivé diely, poskladajte a nalepte ich na papier. Poskladaný obrázok podpíšte, pridajte váš vek a poštovú adresu.

Za krásne vystrihnutý a poskladaný obrázok posielať darček mojej kamarátke Terezke Evke Benčatovej z Jazernice.

Váš kamarát

jazvec Mišo

jazvec Mišo

Moja adresa je:
jazvec Mišo
redakcia časopisu Lesník
Námestie SNP č.8
976 55 Banská Bystrica

Kalendár akcií

14.4 – 30.4.2011
LESNÍCKE DNI

24.04.2011

BURZA EXOTOV

Burza exotov, hydiny, králikov,
holubov a doplnkového tovaru
pre drobných chovateľov
Agrokomplex Nitra

27.4.2011

STARÉ HORY

Vedecká konferencia - Tetrovité
vtáky na Slovensku na úsvite
tretieho milénia.

30.4.2011

OTVORENIE SEZÓNY
V LESNÍCKOM
SKANZENE
VO VYDROVSKEJ
DOLINE

5.5 - 8.5.2011

FLÓRA BRATISLAVA

32. ročník

kontraktačno-predajného
Medzinárodného veľtrhu kvetín
a záhradníctva

Životné jubileá

APRÍL 2011

50 rokov

Pisarovičová Viera, fakturant dreva
– OZ Smolenice

Chobot Jaroslav, vedúci LO,
LS Rajecké Teplice – OZ Žilina

Fidriková Anna, sekretárka
– OZ Námestovo

Ing. Cubínek Pavol, vedúci LS,
LS Oravská Polhora – OZ Námestovo

Kovalčík Milan, účtovník
– OZ Námestovo

Ing. Potkány Ivan, referent dopravy
a mechanizácie – OZ Čierny Balog

Ing. Fehérová Antónia, referent
lesných pozemkov a reprivatizácie
– OZ Rožňava

Ing. Spevár Jozef, riaditeľ OZ
– OZLT Banská Bystrica

Mgr. Cesnaková Alica, personalista
– OZLT Banská Bystrica

Riša Vladimír, VOR – osobná doprava
– GR BB

60 rokov

Teltsch Dušan, vedúci prevádzky
– Hotel Lesník, Turčianske Teplice
– OZ Žilina

Ing. Brunčák Jozef, referent
ekológie – OZ Námestovo

Dulovec Dominik, personalista
– OZ Námestovo

Trebula Martin, vedúci LO,
LS Hriňová – OZ Kriváň

Pracovné jubileá
25 rokov

Beľuš Daniel, vedúci LO, LS Humenné
– OZ Vranov nad Topľou

Bc. Snopková Milena, VORŠ

– správca systému nehnuteľností
– GR BB

30 rokov

Gábrík Igor, referent dopravy
a mechanizácie – OZ Rožňava

Odchod do prečasného
starobného dôchodku

Bc. Holík Ján, referent ekológie
– OZLT Banská Bystrica

Lupták Dušan, revízný technik SSV
– OZLT Banská Bystrica

Odchod do starobného dôchodku

Ing. Jakubčín Jaroslav, vedúci
výrobno-technického úseku
– OZ Košice

Helena Turská

So zármutkom v srdci
oznamujeme, že nás
dňa 21.3.2011 náhle
opustil kolega

PETER KLEN,

fakturant ostatných
výrobkov, tovarov a služieb
na ústredí OZ Prievidza, vo veku
53 rokov.

Tí, ktorí ste ho poznali, venujte mu
tichú spomienku.

Češť jeho pamiatke.

Spolupracovníci
Odštepného závodu Prievidza.

Pestovanie lesa prírode blízkym spôsobom prináša vyššie zisky aj zdravšie porasty

Vlastimil REZEK

O možnostiach zmeniť v súčasnosti rozšírené monokultúrne lesy rovnakého veku na zdravotne odolnejšie porasty s rôznymi druhmi drevín všetkých vekových stupňov, diskutovali v stredu 6. apríla na konferencii vo Zvolene zástupcovia štátnej správy, Lesov SR aj odborníci z NLC a zvolenskej Technickej univerzity. Pokiaľ sa podarí tento spôsob hospodárenia rozšíriť, bude to mať pozitívny dosah nielen na ekonomiku majiteľov lesa, ale lesy budú aj zelenšie a budú mať aj väčšiu schopnosť zadržať zrážkovú vodu a zabrániť tak potenciálnym povodňam.

LESY SR, ako najväčší obhospodarovateľ lesov na Slovensku, uplatňujú prírode blízke pestovné postupy na vybraných porastoch už dlhší čas v tzv. objektoch Pro Silva. Za ostatných päť rokov štátni lesníci takýchto porastov založili už viac ako 200 s celkovou výmerou 45 000 ha. „LESY SR budú v rámci legislatívnych možností aj naďalej vo zvýšenej miere podporovať tento spôsob hospodárenia,“ povedal generálny riaditeľ podniku Igor Vizlai.

Potrebu návratu k prirodzeným lesným ekosystémom, rešpektovaním ich zákonitostí a ich využívaním pri usmerňovaní lesov zdôraznil vo svojej úvodnej prezentácii profesor Milan Saniga, predseda organizácie Pro Silva Slovensko.

Možnosti uplatnenia prírode blízkych pestovných koncepcií sú podľa neho v tejto etape hospodárenia na výmere 70-75% lesov Slovenska.

Prakticky všetky príspevky sa zaoberali okrem iného aj priaznivou ekonomikou takéhoto hospodárenia, ktoré vylučuje holorubné ťažby, ale naopak počíta s výberkovou ťažbou jednotlivých stromov. Mierne zvýšené náklady pri ťažbe spoľahlivo vyrovnajú úspory pri zakladaní porastov. Skúsenosti s takýmto spôsobom obhospodarovania lesa nájdu záujemcovia okrem iného aj v tomto čísle či predchádzajúcich vydaniach časopisu Lesník.

